

nové mesto

september – október 2019

**Ekológia už nie je len
o prírode, je o chudobe,
o ľuďoch a ich budúcnosti**

Tému žena v Cirkvi pokladám za ústrednú

Moji kolegovia a súdy zlyhali, lebo rozhodli,
že Vincent Lambert zomrie

Z OBSAHU

3 ÚVODNÍK

Nepošliapme im ideály

4 UDALOSTI

Skúsenosť bratstva na európskom mariapoli

6 SVET OKOLO NÁS

Neodbytný hlas mladých

Foto: Città Nuova

Trilóg v Assisi
Čistenie lesíka

Foto: archív rodiny Čalfovej

10 CIRKEV

Tému žena v Cirkvi pokladám za ústrednú

14 SPIRITUALITA

Cirkev pre tretie tisícročie

16 SLOVO ŽIVOTA

Slovo života – september, október 2019

18 HNUTIE FOKOLÁRE – ETAPY CHARIZMY

Boh na dosah ruky

21 ZO ŽIVOTA

Podelená láska

Foto: Città Nuova

Svokra
Nevyplatený dôchodok
Moja žena

22 SPOLOČNOSŤ

Moji kolegovia a súdy zlyhali,
lebo rozhodli, že Vincent Lambert zomrie

26 RODINA

Kontrolu by som až tak do života
tínedžera nevnášala

Foto: Città Nuova

28 ESEJ

Otvorenosť obohacuje

Zuzana Hanusová

Nepošliapme im ideály

Téma ekológie našej generácii veľa nehovorila. Samozrejme, snažíme sa individuálne v malej miere riešiť rodinnú ekológiu, rozumne pristupovať k prírodným zdrojom, nakupovať bez zbytočných plastov a už aj igelitky nahrádzame látkovými taškami. Občas nás chytí úzkosť z globálnych klimatických zmien, tam sa však naše prežívanie tejto témy často aj končilo.

O to viac nás zaskočilo masové hnutie okolo mladej Švédky Greta Thunbergovej a vlna, ktorá sa zdvihla na jej podporu. Pýtame sa, sú toto ideály, za ktoré dnes mladí bojujú? Naši rodičia stáli na námestiach v boji za nastolenie demokracie, naša generácia bojovala za jej zachovanie a za odstavenie ľudí, ktorí šliapali po právnom štáte. A dnešní mladí idú do ulíc v boji proti klimatickým zmenám a hrdia sa tým, že v potravinách nepoužívajú vrecúška na zeleninu?

Ironicky sa pýtame, či tu nie sú podstatnejšie ideály ako napríklad ochrana ľudského života? Ochrana slobody slova? Boj proti mafiánskym praktikám v štáte a korupcii?

Nie, pre dnešných mladých je to téma ochrana prírody a my sa z toho nemôžeme viac vysmievať. Aj preto, že sú na časovej priamke oveľa bližšie k tomu, čo možno bude dôsledkom postupných klimatických zmien. To, čo je pre nás ťažko uchopiteľné, je pre nich realitou, ktorej raz zrejme budú čeliť. Výzvy ako napríklad sucho a následná masová migrácia z oblastí, kde sa už nebude dať žiť.

Pápež František si tému ochrany prírody adoptoval už v encyklike *Laudato si*, dáva jej teologický rozmer a varuje, že „naš ekonomický systém je modelom, ktorý je nenásytný, zameraný len na zisk, má jediný cieľ, ktorý je veľmi obmedzený, jeho základom je ilúzia bezhraničného ekonomického rastu“. „Aj my sami často asistujeme jeho katastroficnému vplyvu na svet prírody a na život ľudí, ale ešte stále sme schopní zmeniť to,“ povedal pápež v máji účastníkom stretnutia baníckeho priemyslu.

Sú odborníci, ktorí predpokladajú katastrofálny vývoj života na našej planéte, sú aj takí, ktorí to až tak tragicky nevidia. Pre našich mladých je to však téma, ktorú berú vážne, a zrejme sú priekopníkmi oveľa hlbšej problematiky, ako je len triedenie odpadu.

Neberme im idealizmus len preto, že je vzdialený nášmu vnímaniu sveta. Matej Čalfa je ešte len chlapec, jeho príbeh však ilustruje, ako deti a mladí zobrali pápežovu výzvu vážne.

„Mami, potrebujem sa ti vyžalovať! Zem veľmi trpí! Je veľmi znečistená a zničená našimi činmi! Ja sa na to už viac neviem pozerat' a je mi to strašne ľúto,“ povedal Matej s plačom svojej mame a tá ho nevysmiala, ale zobrala ho vážne. Spolu vymysleli projekt, ako pomôcť lesíku vo svojom okolí. Zapojili komunitu, miestnych politikov, vyhrnuli si rukávy.

Tieto deti sú možno naozaj prorockým znamením ekonomiky pozornej voči človeku i prostrediu. Ekológia už nie je len o prírode, je o chudobe, o ľuďoch, o ich budúcnosti.

Taliansky ekonóm Luigino Bruni, ktorý je hlavným propagátorom takzvanej Františkovej ekonomiky, tvrdí, že spoločnosti chýba stredný článok, čiže 25- až 35-ročná mládež, ktorá vstupuje do kontaktu so svetom ekonomiky s perspektívou onedlho sa priamo zapojiť do jej riadenia. Dnes sú podľa neho celkom odrezaní od spoločensky podstatných diskusií. „Mladí nie sú budúcnosťou, ale prítomnosťou. Mladí už sú súčasťou zmeny. Budúcnosť je to, čo vidíme už teraz. Budúcnosť rastúcich rozdielov, čo vyvoláva rôzne prejavy nespokojnosti od žltých viest až po terorizmus a neudržateľnosť planéty. Toto je reálny obraz a je už súčasnosťou –

aj toto je súčasť základného posolstva, ktoré vysielala Greta.“

nové mesto

www.nm.sk

september – október 2019. Dvojmesačník, 28. ročník

Vydavateľ Vydavateľstvo Nové mesto, s.r.o., Cablkova 10, 821 04 Bratislava, IČO 31 377 424

Šéfredaktorka Zuzana Hanusová. **Výkonná redaktorka** Mária Valigová. **Technická redaktorka** Ľubica Hrmová. **Jazyková redaktorka** Mária Majemíková. **Administratívna redakcie** Anna Melničáková

Redakčná rada Martin Hanus, Michael Jurkovič, Mária Oravcová, Božena Sládečková. **Preklady a redakčná spolupráca** Štefan Kmeť, Katarína Jančíšinová, Rút Brýdlová, Jozefína Brezovská

Grafická úprava a sadzba Eva Veselá, Zuzana a Jozef Turlíkovič

Tlač VMV Prešov

Objednávky na časopis posielajte na adresu

Nové mesto Redakcia, Tajovského 737/1, 040 01 Košice

E-mail casopis@nm.sk **Telefón** +421 911 445 626

Číslo účtu SK 35 1100 0000 0029 4906 1968

Od 1/2019 je možné podporu realizovať cez darovaciu bránu www.nm.sk/podpora.

Reg. číslo EV 4634/12, ISSN 1339-0708. S cirkevným schválením Arcibiskupského úradu v Tmave dňa 4. apríla 2001, č. 1143/2001

Dátum vydania 20. august 2019

Foto: ěx J. Brezovská

Foto: FB Mariapolis europea

Skúsenosť bratstva na európskom mariapoli

Iniciatíva Hnutia fokoláre pritiahla tisíce ľudí pochádzajúcich z 38 krajín, ktorí sa stretli v Dolomitoch, aby spolu zažili týždeň dialógu a jednoty. Je to náročná cesta, no stojí za to prejsť ju celú, aby sa stala príspevkom k vytváraniu jednotnejšieho sveta.

Európske mariapoli je originálna skúsenosť, pri ktorej sa zišli osoby z celej Európy, ale aj z iných kontinentov.

Jeho heslom je *Cieliť vysoko*, čo nemá vyjadrovať len skutočnosť, že táto iniciatíva sa koná v horách, v Dolomitoch, ale že sa zameriava na vzťahy. Tie sú skutočnou výzvou, ktorú možno zvládnuť, len ak sa upriamujeme na jednotu, a to aj napriek odlišnostiam, ktoré existujú medzi rôznymi európskymi krajinami. Rozdiely predsa nemôžu byť brzdou na ceste k zjednotenému svetu.

Len počas prvých troch týždňov sa na mariapoli zúčastnilo približne dvetisíc osemdesiat ľudí, ktorí pochádzali z 38 krajín a hovorili 35 rôznymi jazykmi. Spomedzi nich bolo veľa mladých a detí a ich prítomnosť bola pre mariapoli dôležitým príspevkom. Nechýbali ani osoby odlišného kresťanského vyznania – okrem katolíkov to boli pravoslávni, evanjelici, luteráni, anglikáni, reformovaní, baptisti atď., či príslušníci inej viery.

Čo však pritiahlo na tieto miesta všetkých týchto ľudí? Počas programu je možnosť vydať sa aj „po stopách Chiary Lubichovej“, pozrieť si „chatu Paradiso“ a ďalšie významné miesta v Tonadico a Primiere, v dedinkách, kde vznikalo spoločenstvo Hnutia fokoláre a konalo sa prvé mariapoli v roku 1949.

Mnohí z prítomných ocenili návštevu Tridentu, rodného mesta Chiary Lubichovej. Približne 800 osôb sa tam vybralo autobusmi, aby prešli miestami, ktoré pripomínajú históriu zrodu Hnutia fokoláre.

Počas týchto dní na mariapoli mohli všetci zažiť, čo to znamená zanechať vlastné istoty a kultúrne presvedčenia s dôverou a istotou, že láska k bratovi víťazí nad každým predsudkom a vedie k spoločnosti, ktorá spočíva na vzťahoch, lebo tie mier podnecujú a budujú.

Je to namáhavá cesta, no stojí za to prejsť ju celú. Je to proces, ktorý už určite naštartoval budovanie zjednoteného sveta, aby sme boli svedectvom jednoty pre Európu, ako aj ostatné kontinenty.

Neodbytný hlas mladých

Laura Salemová

Konšpirácie, skryté záujmy, naivnosť a veľa podobných obvinení voči Gréte a jej kamarátom. Klimatické zmeny však medzitým nepočkajú. (Komentár našej mladej spolupracovníčky.)

Gréta Thunbergová dorazila do Ríma. Námestie Piazza del Popolo je preplnené, tisíce mladých sa zišli, aby ju počuli rozprávať. Na druhej strane sa vyrojilo veľa komentárov zo strany dospelých: obviňujú mladú aktivistku, že len spustila vlnu nového „okúzlenia“, alebo sa stala nástrojom konšpirácií. No čo ak ide o nepríjemný hlas, ktorý je proti záujmom mnohých? Možno však existujú aj takí dospelí, ktorí sú ochotní počúvať nové hlasy vrátane tých, čo sa ťažko akceptujú. Nieкто to nazýva vlnou „eko trendy“, aby zadefinoval módu tých, ktorí kupujú ekologické fľaše alebo sa vyhýbajú plastovým obalom. Najčastejšie námietky sa týkajú ekonomických záujmov, ktoré sa za tým všet-

kým skrývajú: veterné a fotovoltaické zariadenia, predaj ekologických produktov na trhu, organizácie na ochranu životného prostredia a zvierat, ktoré zdvojnásobili počet zaregistrovaných. Koľko záujmov sa skrýva za ťahom tohto dievčaťa?

Bolo to celé naplánované, aby si nieкто naplnil peňaženky?

Ďalší sa zmôžu len na myknutie plecami s presvedčením, že „aj táto vlna prejde“. Dávajú tak najavo, že v ich záujme je diskreditovať ekologický program, alebo sa vzdali a nie sú schopní predstaviť si iný svet. Kto je súčasťou prvej skupiny, musí sa konfrontovať s objektívnymi vedeckými údajmi. Kto patrí k tej druhej skupine, musí mať do činenia s tými, ktorí budú bojovať za to, aby zmenili jeho názor.

Použijeme však príklad švédskeho dievčaťa, aby sme sa zamysleli, aby sme na chvíľu pouvažovali nad tým, koľko mladých snívá, že využijú svoju budúcnosť na to, aby dosiahli niečo veľké. Grétu vďaka niektorým priaznivým

situáciám, no najmä vďaka jej vytrvalosti počúvali mnohí na našej planéte. Keby ju zastavili, bol by to signál, že súčasný mladý človek si nemôže zaumieniť zmeniť svet, ktorý nefunguje. Svet, ktorý by sa podobal už iba rieke, ktorá strhne a unáša plaviacich sa, a tí nemôžu zmeniť jej tok. Jestvuje však aj mnoho dospelých, ktorí sa chopili vesla, a keďže už nedokázali ísť proti prúdu sami, spojili svoje sily s ostatnými a podporili mladých. Mnoho dospelých sa ozvalo, obrátili sa na Grétu a jej stúpcov. Ako prvý ju povzbudil pápež František vetou „Len tak ďalej“, potom predsedkyňa talianskeho senátu Casellatiová, keď v senáte povedala „Ďakujeme, Gréta, za tvoju odvahu“, a Tajani, predseda Európskeho parlamentu, povedal: „Treba jej pomôcť bojovať.“ Antonello Pasini, klimatológ, by chcel „urobiť dohodu medzi nami, vedcami, a vami, mladými (...), pretože keď je veda slobodná, nezávislá od logiky moci (...), možno zachrániť svet. Buď silná, buďte silní.“ Podnikateľka Daniela Ducatová je stručná: „S Grétou prichádza zmena.“

Sú teda takí, čo hovoria, že to treba vzdať, a rozvíjajú rôzne konšpiračné úvahy. Sú aj takí, ktorí chcú z tejto situácie ťažiť pre seba, no sú aj takí, ktorí si myslia, že sa treba domáhať zmeny a podporovať ju. Spoločne. To dievča by nedokázalo veľa bez pomoci dospelých a vedcov, ktorí jej dali za pravdu a prejavili jej svoju dôveru, a bez tisícok mladých, ktorí sa aktívne zapojili, aby šírili jej myšlienku. Súčasná generácia mladých nepatrí k tým, čo sa len vyvalujú na slnku a nechajú sa hojdať vlnami. Snažme sa vidieť mladých ako „nových veslárov“, ktorí sú schopní plaviť sa proti prúdu rieky, ktorá sa valí k ničivému vodopádu. Iba spolupracou nových členov posádky a skúsených veslárov môžeme dúfať v zmenu smeru plavby.

Foto: Città Nuova

Malá Alicia Imbastariová na 4. klimatickej demonštrácii

Trialóg v Assisi

Luigino Bruni

Svätý Otec František pozval mladých ekonómov do Assisi (26. – 28. marca 2020), aby sa zamýšľali a pracovali s Františkovou ekonomikou – od Františka z Assisi a pápeža Františka. Navrhuje mladým uzavretie „paktu“ s dvomi cieľmi – zmeniť súčasnú ekonomiku a dať dušu novej ekonomike pre zajtrajšok. Namiesto zameriavania sa najmä na predstaviteľov bánk, podnikov a ekonomických inštitúcií, ktorí sú zväčša blízko penzijného veku, navrhuje pápež mladým pakt na okamžitý začiatok zmeny budúcej ekonomiky.

Na stretnutí sa zúčastnia stovky mladých z celého sveta, študenti masters štúdia, doktorandi a mladí podnikatelia. V Assisi by mohlo vzniknúť hnutie mladých ekonómov, ktorí by sa pravidelne stretávali a spoločne rástli vo Františkovom duchu.

Zdalo by sa, že spojenie Assisi s ekonomikou pôsobí dosť paradoxne, veď sv. František si zvolil radikálnu chudobu a tá sa dnes podľa aktuálnych paradigiem javí doslova ako anti-ekonomika. V skutočnosti bol sv. František z Assisi východným bodom inej ekonomiky. Františkáni boli prvými ekonómami v Európe. Už v 13. a 14. storočí napísali prvé práce o ekonomike. Z františkánskych počiatkov sa potom v polovici 15. storočia zrodili prvé moderné banky

– Monti di Pietà (inštitúcie na mikro úvery s ručením aj hnutelným majetkom). Vo svojej zvolenej chudobe mali predstavu ekonomiky darovania a vzájomnej výmeny, ktorá by znižovala počet tých, čo si chudobu nezvolili, ale ňou trpia.

A prečo mladých? Ekologické hnutie Greta zhromaždilo okolo závažných tém o životnom prostredí dospievajúcu mládež z celého sveta a na druhej strane zas máme politiku mocných, ktorí ovládajú svetovú ekonomiku. Chýba však stredný článok, čiže 25- až 35-ročná mládež, ktorá vstupuje do kontaktu so svetom ekonomiky s perspektívou onedlho sa priamo zapojiť do jej riadenia ako vedci, profesori, bankári, podnikatelia... – no dnes sú celkom odrezaní od podstatných diskusií. Pre Františka mladí nie sú budúcnosťou, ale prítomnosťou. Mladí už sú súčasťou zmeny. Budúcnosť je to, čo vidíme už teraz. Budúcnosť rastúcich rozdielov, čo vyvoláva rôzne prejavy nespokojnosti od žltých viest až po terorizmus a neudržateľnosť planéty. Toto je reálny obraz a je už súčasnosťou – aj toto je súčasť základného posolstva, ktoré vysielala Greta.

Pápež sa zameriava na mladých preto, lebo v nich vidí určitý potenciál. Hovorí to už vo svojej prvej apoštolskej exhortácii *Evangelii gaudium*: čas je nadradený nad priestorom, preto treba vedieť spúšťať procesy a nie zastávať mocenské pozície. Pozvanie mladých je konkrétnym vyjadrením nadradenosti času nad priestorom, lebo prvou devízou mladých je čas. A zamerať sa na mladých znamená aktivovať procesy, pretože mladý človek je vzorovým príkladom procesu.

Ekonomika, zem a mladí, tri priority tohto pápeža sa stretnú v Assisi. Tento trialóg je prvou a hlavnou novinkou tohto podujatia s prí-

vlastkami mimoriadne a prorocké. V Písme je silným obrazom prorockta dieťa (Emanuel u Izaiáša). Bez zmeny ekonomiky a bez paktu s mladými sa svet zmeniť nedá, pápež František to pochopil a koná. Pritom požiadal niektoré inštitúcie a hnutia, aby pomohli konkretizovať jeho sen – diecézu a radnicu v Assisi, Serafínsky inštitút a Ekonomiku spoločenstva. Teraz je rad na mladých ekonómoch, aby zareagovali, a na nás všetkých ohlasovať toto pozvanie a nasmerovať mladých do Assisi. „František, choď a obnov môj dom,“ počul sv. František v San Damiane. O osemdesiat rokov neskôr iný František žiada mladých, aby mu pomohli obnoviť spoločný dom, ktorý ohrozuje ekonomický systém, čo sa nedokáže postarať o dom, ktorý dostal do dedičstva.

Pozvanie mladých je konkrétnym vyjadrením nadradenosti času nad priestorom, lebo prvou devízou mladých je čas.

Čistenie lesíka

Mária Čalfová, Matej Čalfa

Františkova ekonomika pre všetkých

Mateja som našla so slzami v očiach v jeho izbičke. Sadla som si k nemu na posteľ, v tichu, aby som vytvorila priestor vo svojom vnútri na čokoľvek, čo mi bude chcieť povedať o svojich slzách. Nemala som predstavu, na akú tému sa budeme rozprávať.

„Mami, potrebujem sa ti vyžalovať! Zem veľmi trpí! Je veľmi znečistená a zničená našimi činmi! Ja sa na to už viac neviem pozeráť a je mi to strašne ľúto!“ A rozplakal sa ešte viac.

Snažila som sa precítiť jeho plač a pochopiť ho tak, ako vychádzal z jeho vnútra.

„Áno, Matko! Zem plače a požíčala si tvoje srdce aj slzy.“ Ponorili sme sa do veľmi veľkej ekologicko-ekonomicko-spoločenskej témy. Plakali sme obaja. Cítila som, že som sa dotýkala niečoho veľmi vzácneho, veľmi silného a veľmi krehkého zároveň.

„Mami, chcem niečo spraviť už teraz. Nechcem čakať, kým budem veľký.“ Aj napriek tomu, že základné ekologické správanie v rodine máme, ako je triedenie odpadu, rešpekt k prírode, citlivosť na konzum, aj keď, samozrejme, máme sa vždy v čom zlepšovať, vnímala som, že Matej cíti viac.

„Urobme niečo, mami. Urobme prvý krok a uvidíme.“

V blízkosti nášho domu máme mestský lesík, ktorý radi využívame na prechádzku na bicykli. Dost je však znečistený a škoda, že sa v ňom necítíme dostatočne bezpečne a dostatočne dobre. Možno je to práve on, ktorý potrebuje naše ruky, srdce a hlavu?!

Doma sa začala debata, kto, kedy a ako a už nás bolo šesť, čo sme chceli lesík upratať. Postupne sa rodili ďalšie nápady a Matejova pozvánka bola na stole a rozposlaná cez rôzne sociálne siete.

Mali sme na našej strane aj pánov poslancov z mestskej časti, kde bývame, a postarané o odvoz odpadu. Boli veľmi nadšení touto iniciatívou. „Vieme zabezpečiť všetko, ale ľudí nie.“ My sme cítili, že možno by sme vedeli pozvať viacerých, ale že nevieme zabezpečiť odvoz. Ponuka s dopytom sa stretli a pozvanie šlo na všetky strany. Oslovili sme priateľov, kamarátov, spolužiakov, komunitu, obyvateľov mestskej časti.

---

*Urobme niečo,
mami. Urobme
prvý krok
a uvidíme.*

Blížil sa deň našej akcie 1. jún. Zdalo sa nám to symbolické, že na Medzinárodný deň detí sú to práve ony, ktoré sa starajú a chránia.

Počas príprav sme s Matejom pokračovali v našich rozhovoroch a opäť sa v jeden deň objavili slzy. Možno sa mi to mohlo zdať aj prehnané, no opäť som cítila v sebe isté pozvanie nasledovať spolu s Matejom jeho vnútorný hlas. „Mami, Boh naozaj existuje? Veď ja sa modlím za našu Zem a výsledok nie je nijaký. Počuje ma Boh vôbec? Počuje Boh moju modlitbu?“ Tentoraz tiekli slzy po tvári aj mne.

V ten deň Vatikán zverejnil list Svätého Otca Františka pre mladých ľudí, v ktorom sa píše:

„... píšem vám, aby som vás pozval na podujatie, ktoré som si veľmi želal: podujatie, ktoré mi umožní

stretnúť sa s tými, ktorí dnes tvoria, študujú a začínajú praktizovať odlišnú ekonomiku. Ekonomiku, ktorá oživuje a nezabíja, ktorá zahŕňa a nevylučuje, ktorá poľudšťuje a nie odludšťuje, ktorá sa stará o stvorenie a neplieni ho.“

A pokračuje: „... osobitne chcem vyzvať vás mladých, pretože svojou túžbou po peknej a radostnej budúcnosti ste už teraz prorockým znamením ekonomiky pozornej voči človeku i prostrediu.“

„Drahí mladí, viem, že ste schopní začuť v srdci čoraz znepokojujúcejšie volanie zeme a jej chudobných v snahe nájsť pomoc a zodpovedných ľudí, takých, čo odpovedia a neodvrátia sa inam. Ak budete počúvať svoje srdce, pocítite, že ste nositeľmi odvážnej kultúry, nebudete mať strach riskovať a zapojíte sa do budovania novej spoločnosti.“

Obaja sme pocítili, že odpoveď Boha na Matkove modlitby prišla priamo z Vatikánu, osobným listom od Svätého Otca, aby neprestal načúvať vnútornému hlasu, tak ako vyzýva všetkých nás a verí zvlášť mladým.

Zdalo sa nám to celé načasované Božou réžiou. O to viac sme sa tešili a pripravovali akciu na 1. júna – čistenie lesíka za naším domom.

Prišlo okolo štyridsať ľudí známych aj neznámych a počas trojhodinovej brigády sme sa viac spoznali a vyčistili pol lesíka. Prišli aj mladí politici, poslanci mestskej časti a vraveli nám, že nikdy nemali takú veľkú a skvelú partiu na spoločné aktivity.

Zanechali sme po sebe naplnených sedem vriec odpadkov a vyčistený chodník. Mali sme mozole na rukách, pot na čele, ale šťastné tváre a v srdci túžbu pokračovať. Dáme vedieť, čo a ako ďalej.

„Mami, nie som príliš mladý na to, aby som sa zaviazal paktom, ku kto-

Matej Čalfa: Chcem niečo spraviť už teraz. Nechcem čakať, kým budem veľký.

rému nás vyzýva Svätý Otec, v ktorom sa zaviazeme na celý život pracovať pre dobro ľudstva a zeme? Môžem ísť aj ja do Assisi? Nie som ani študent ekonómie, ani nepodnikám.“ A tak sme dali túto otázku aj organizačnému tímu a pozvanie sa rozšírilo nielen na ekonómov a podnikateľov do 35 rokov, ale aj na „iniciátorov zmien“, kde bude pozvaná aj skupina detí, ktoré chcú meniť svet k lepšiemu.

Viac na: <https://francescoeconomy.org>

Pracovali veľkí i malí. Zanechali po sebe naplnených sedem vriec odpadkov a vyčistený chodník.

Giulio Meazzini

Tému žena v Cirkvi pokladám za ústrednú

S Martou Rodriguezovou sme sa rozprávali o tom, ako mužský šovinizmus poznačil našu kultúru, ako aj o tom, ako potrebný, no neraz prehnaný feminizmus priviedol rozkol do vzťahu medzi mužom a ženou.

Prečo ste sa rozhodli zasvätiť Bohu?

Nebolo to rozhodnutie, ale odpoveď. Pán ma viackrát požiadal, aby som mu dala svoje srdce. Ako adolescentka som sa bála, že ma Boh povolá, lebo som sa chcela vydať. Keď som však mala 15 rokov, jasne som cítila, že Ježiš odo mňa chce, aby som mu darovala celú svoju schopnosť milovať ako žena. Nevedela som, čo mám robiť, a tak som všetko vložila do Máriiných rúk.

Počas ďalších rokov sa to opakovalo, hoci som bola vždy do niekoho zamilovaná. Napokon som sa vzdala a urobila som krok dôvery: „Ty máš s mojím srdcom zámer, zverujem ti svoje sny, dôverujem ti.“ Pochopila som, že Boh moje túžby nepotláča, no naplňa ich iným spôsobom. Túžila som po plnosti svojho ženského srdca.

Čo znamená srdce ženy?

Pán nechce dať našu sexuálnu ľudskú bytosť do úvodzoviek. Treba prikladať význam nášmu telu, našim citovým náklonnostiam, ktoré prežívame ako muži či ženy. Nič, čo je súčasťou našej osoby, nemá zostať nenaplnené. Mužskosť a ženskosť treba prežívať pro-rockým, žiarivým a plným spôsobom.

Čo sa stalo potom, dali ste Bohu svoje áno?

Odišla som z domu. Už v tom čase som sa stretávala s legionármi, a tak som išla do formačného centra v Španielsku, potom do USA a nakoniec som prišla do Ríma. Mala som 20 rokov.

Ako ste prežívali škandály, ktoré vyvolalo zneužívanie vášho zakladateľa?

Boli to roky veľkej skúšky a zmätku. Keď som sa o škandále dozvedela,

zrútil sa mi svet. Potom som však cítila, akoby mi Ježiš hovoril: „Dôveruj mi.“ Bol to môj maják, hoci práve v roku 2012 odišla časť mojich zasvätených sestier.

Prečo ste aj vy neodišli?

Povolanie je od Boha, neprichádza od organizácie. Okrem toho nám podľa mňa Boh v istých chvíľach zakryje oči, aby sme sa nedali pomýliť, a vedie nás.

V tých rokoch bolo logické odísť, no my sme zostali. Cirkev nám pomohla nanovo vidieť celý náš život i naše stanovy. Pomaly, postupne vychádzalo slnko. V tom širokom zmysle slova sme z tejto situácie vyšli ochudobnení, a to je dar.

Vráťme sa k Rímu...

Počas prvých piatich rokov som sa zúčastnila na projekte „žena vo svojej celistvosti“: rovnosť práv a dôstojnosti, zároveň však aj odlišnosť. Udržiavala som vzťahy a kontakty s inými hnutiami, bola som na pohrebe Chiary Lubichovej a dona Giussaniho. Boli to roky veľkej formácie. Potom som sa stala zodpovednou za univerzitnú pastoráciu v Ríme a v rámci Európy mi zverili aj rozlišovanie povolania.

Boli to pekné roky, mala som však na pleciah príliš veľa zodpovednosti a bola som mladá. V istej chvíli som sa zosypala. Dostala som sa do bodu vyčerpanosti a prestala som si dôverovať. Opakovala som si: „Nedokážem to.“

Požiadali ma teda, aby som sa venovala iba Inštitútu vyššieho vzdelávania so zameraním na náuku o žene, ktoré som viedla celých desať rokov.

Zo začiatku som toto obdobie vnímala ako svoj pád, v skutočnosti som sa však znovu narodila. Boh ma vytrhol z mojich ľudských istôt a priviedol ma na púšť. Stal sa pre mňa všetkým.

Postupne som si opäť začala veriť, no celkom novým spôsobom. Inštitút sa rozrastá, sú pred nami slubné projekty. V roku 2017 prišlo pozvanie do

---

Povolanie je od Boha, neprichádza od organizácie.

---

vatikánskeho Dikastéria pre laikov, ro-
dinu a život. Do úradu sa dostala žena.

Ako sa vám darilo?

Bolo to náročné, no pekné obdo-
bie. Keď ma pozvali, v srdci som cítila
volanie od Boha, no po dvoch rokoch,
keďže dikastérium prechádzalo veľkou
premenou, sme pochopili, že môj profil
už nezodpovedá požiadavkám. Odišla
som v pokoji, no mrzelo ma, že zane-
chávam priamu službu Svätej stolici.

Prišla som s túžbou urobiť veľa vecí
pre Cirkev, no pochopila som, že Ježiš
ma tam azda priviedol, aby niečo vyko-
nal v mojom srdci. On nás nespasí cez
projekty či zázraky, no cez obetu náš-
ho srdca. Dostala som dôležitú lekciu.
Nesiem si v srdci aj ľudí, s ktorými som
sa v tom čase stretávala: a nielen kole-
gov z úradu. Krásne osoby, ktoré sú pre
mňa darom.

V roku 2019 prišlo pozvanie do *L'Osservatore Romano*...

Som súčasťou redakcie prílohy
Žena, Cirkev, svet, ktorá vychádza raz
do mesiaca v denníku *L'Osservatore
Romano*. Náš tím tvorí desať žien
a spoločne vyberáme témy, ktorým sa
budeme venovať. Tému žena v Cirkvi
pokladám za ústrednú.

Je Cirkev podľa vás záležitosťou mu- žov?

Môj brat je kňaz, už od mladosti
som teda mala ku kňazom dobrý
vzťah. Pre mnohých som bola ako dcé-
ra, sestra, matka. Formovali ma a spo-
lupracovala som pri formácii. Mala
som šťastie. Vďaka tejto pozitívnej skú-
senosti som aj neskôr v rámci Cirkvi
prežívala pokojné vzťahy.

Stretla som sa však aj s praktikami
moci, klerikalizmu, zneužívania, s ne-
dostatkom úcty.

Preto si myslím, že jednou z naj-
väčších výziev v súčasnej Cirkvi je
vychovávať mužov a ženy (kňazov a la-
ikov) ku vzťahu s opačným pohlavím.
Spoznala som mnoho nahnevaných
žien, hoci hnev nie je dobrý
radca. Chápem však bolesť, keďže nie-

ktoré situácie idú vyslovene proti evan-
jeliu a proti právam osôb.

Treba dať ženám väčšiu moc?

Myslím, že odpoveď je v ceste,
ktorú otvoril Druhý vatikánsky kon-
cil: všetci sme kňazi, proroci a králi.
Odpoveďou teda nie je dať väčšiu
moc iba ženám, no pochopiť, že
v Božom ľude všetci ministri sú v služ-
be druhým.

Cirkev patrí všetkým. Všetci slú-
žime jednému telu. Ďalej je tu muž-
ský aspekt: svet, ktorý riadia iba mu-
ži (alebo iba ženy), je veľmi chudob-
ný. Potrebný je príspevok oboch.
A v Cirkvi to naliehavo vnímame.
V Cirkvi chýba prítomnosť ženy.

Súhlasíte s diakonátom žien?

Osobne nie som proti, no nemys-
lím si, že je to podstatná otázka. Tým
kľúčovým bodom je skôr postavenie
laikov v Cirkvi a ich služba v Cirkvi,
bez toho, že by to viedlo ku „klerika-
lizácii laikov“, ako často hovorí Svätý
Otec. Necítim povolanie byť diakonka,
no cítim sa povolaná mať zodpovednú
úlohu v Cirkvi.

Vníma spoločnosť ženu tak, ako ju vníma muž?

Ženu často považujú za to, čím
muž nie je: on je aktívny, ona pasívna,
on objektívny, ona subjektívna, on
je silný, ona slabá. Nie je to však tak!
Istotne, ženy sú vlastné isté charakte-
ristiky a naopak, no neexistujú vlast-
nosti patriace výlučne žene alebo vý-
lučne mužovi. Rozdiel spočíva v spô-
sobe, akým vytvárajú vzťahy s druhý-
mi, odlišnosť, ktorá má čo do činenia
s telom.

Ludské telo nemožno pokladať len
za biológiu, je plné ducha a má svoj hl-
boký význam, ktorý sa nedá oddeliť od
kultúry.

Pohlavná odlišnosť sa týka celej
našej osoby jedinečným a neopakova-
teľným spôsobom. Som ženou iným
spôsobom ako moja sestra. Každá vy-
rovnaná žena má v sebe aj tzv. mužské
charakteristiky a každý vyrovnaný

---

*Mužský šoviniz-
mus, ktorý
poznačil do
značnej miery
našu kultúru, ako
aj potrebný, no
neraz prehnaný
feminizmus
priviedli rozkol
do vzťahu medzi
mužom a ženou.*

---

muž je nositeľom aj tzv. ženských charakteristík.

Povedali ste, že mnohé ženy nevedia, čo znamená byť ženou...

Stratili sme schopnosť vstúpiť do kontaktu so sebou samými, so svojím telom. Vidím to na dievčatách, ktoré študujú. Pýtajú sa, čo majú robiť, ako zarobiť viac peňazí, no majú problém porozumieť túžbam vlastného srdca. Nevedia sa konfrontovať s mužmi. Vyrastali v duchu súťaživosti, s túžbou mať prevahu, a tak sa vlastne nevedia s mužmi správne konfrontovať, dať si nimi potvrdiť svoju vlastnú identitu a opačne.

My sa však potrebujeme vzájomne utvrdzovať: žena utvrdzuje muža v jeho identite a muž ženu. Istá moja priateľka teologička hovorí: „Žena svoju ženskosť tvorí prostredníctvom mužov, ktorých si nesie v sebe. To isté platí opačne aj o mužoch.“ To vďaka kontaktu s druhým, s mužskou odlišnosťou kľúči vo mne moja ženskosť. A naopak.

Aký je rozdiel v spôsobe, akým vnímame svoje telo?

Niektoré psychologické štúdie vysvetľujú rôznu citlivosť chlapcov a dievčatiek na pohľady a stimuly, ktoré prichádzajú zvonka. Žena je schopná zachytiť pohľad druhého a prispôbiť sa: je to výhoda, no zároveň aj istá krehkosť.

Dievča si teda buduje predstavu o sebe na základe toho, ako sa iní pozerajú na jej telo. Muž si vytvára predstavu o sebe podľa toho, ako svoje telo používa. V skutočnosti to nie je vždy tak, no istotne ide o rôzne prežívanie.

Napríklad menštruačný cyklus poznačí život ženy od jej detstva a to má dosah aj na jej psychiku. Ako ženy sme zvyknuté na istý rytmus. Je to len príklad, no poukazuje na odlišný spôsob existencie vo svete.

Narušilo používanie hormonálnej antikoncepcie tento rytmus?

Áno, ženy tak prišli do kontaktu s vlastným telom. Odcudzili sa samy seba. Aj kríza mužnosti muža je tak trochu dôsledkom toho, že ženy stratili svoj vlastný zmysel a namiesto toho, aby muža utvrdzovali v jeho mužnosti, ho uvádzajú do krízy. Dnes sa muž a žena navzájom nevychovejajú.

Žena môže vychovávať muža, aby spájal telo, identitu a afektivitu. Zatiaľ čo muž môže pomôcť žene, aby si určila hranice vlastnej identity, aby sa nedala príliš ovplyvňovať pohľadmi druhých. Vychovávame sa v pozitívnom, ale aj v negatívnom slova zmysle.

Pápež povedal, že spojenectvo medzi mužom a ženou zmení spoločnosť...

Som o tom presvedčená. Mužský šovinizmus, ktorý poznačil do značnej miery našu kultúru, ako aj potrebný, no neraz prehnaný feminizmus priviedli rozkol do vzťahu medzi mužom a ženou.

Nato však, aby sme zmenili kultúru, je potrebné zmeniť spôsob, akým sa chápe tento vzťah: odtiaľ pramení nový typ rodiny a spoločnosti. Spojenectvo znamená aj jasnú identitu, rešpekt a prijatie druhého. Cirkvev má ponúkať príklady, kde sa žije takéto spojenectvo, kde možno „vidieť“ tento nový spôsob spolunažívania. Myslím, že je napríklad dôležitý aj príspevok ženy pri formácii bohoslovcov.

Pre mužov je náročné nechať vstúpiť Boha do svojho emotívneho sveta: ako žena im môžem pomôcť. My ženy sme veľmi potrebné v Cirkvi.

Aký je súvis medzi Bohom a emóciami?

Niekedy sa môžeme nazdávať, že emócie sú prekážkou pre stretnutie s Bohom, zatiaľ čo sú príležitosťou hľadať na Krista, ktorý bol oklamáný, opustený, zradený. Ak prežívam skúsenosť neúspechu, no nehľadím na seba, ale na spoločenstvo s Bohom, všetko sa mení.

Rozhovor vyšiel v talianskom vydaní časopisu Città Nuova.

Svet, ktorý riadia iba muži (alebo iba ženy), je veľmi chudobný.

Marta Rodriguezová

Zasvätená laička v hnutí Regnum Christi, riaditeľka Inštitútu vyššieho vzdelávania so zameraním na náuku o žene. Je súčasťou redakcie prílohy Žena, Cirkvev, svet v denníku L'Osservatore Romano. Narodila sa v Madride ako piata zo šiestich detí.

Chiara Lubichová

Cirkev pre tretie tisícročie

„Je veľa dôvodov, prečo vzdať vďaka Pánovi za dar, ktorý Cirkev dostala v tejto žene neochvejnej viery, tichom poslovi nádeje a mieru,“ napísal Benedikt XVI., keď Chiara Lubichová uzavrela svoju pozemskú púť. Nazval ju „veľkodušnou Kristovou svedkyňou, ktorá sa nešetrila pri šírení evanjeliového posolstva do každého prostredia súčasnej spoločnosti a vždy bola pozorná na „znamená čias“. V skutočnosti Chiara v mnohých smeroch otvorila nové horizonty pre cestu Božieho ľudu v období, ktoré bolo poznačené veľkými výzvami, ale aj novými príležitosťami.

V GLOBÁLNEJ DEDINE

Žijeme, ako podotkol pápež František, nie v epoche zmien, ale v zmene epochy. Chiarin výklad súčasného sveta v jednom z jej posledných prejavov, s osobitným odkazom na Európu, môže ponúknuť – aj keď za rôznych okolností a podmienok – kľúč k interpretácii aj pre iné kontinenty.

Medzi svetlom a tieňom, zrod nového sveta

*Z príhovoru Aká je budúcnosť mnohokultúrnej, mnohoetnickej a mnohonáboženskej spoločnosti?
Westminster Central Hall
Londýn 19. júna 2004*

V posledných rokoch prechádzajú európskymi krajinami silné vlny prisťahovalectva z východu, západu, severu a juhu sveta. Tento jav hlboko poznačuje tvár nášho svetadielu a naše mestá sa stávajú čoraz viac pestrofarebné. Presvedčujeme sa o tom na uliciach, napríklad pri pohľade na čoraz početnejšie mešity a iné chrámy, a to v krajinách, ktoré boli pred nejakým časom takmer výlučne kresťanské.

Súčasnú modernú komunikačnú prostriedky približujú fyzicky vzdialené osoby a národy. Preto napríklad na rozhodnutia mladého človeka na Západe môžu mať rozhodujúci vplyv udalosti v Ázii alebo v Afrike. Nikto nám už nie je cudzí, lebo ho „vidíme“, vieme o ňom.

Okrem toho ekonomická a finančná globalizácia je votkaná do všetkých našich záujmov, ktoré už viac nie sú medzi sebou oddelené. Mnohé súčasné problémy sa týkajú ľudstva ako celku a žiadna krajina im nedokáže čeliť oddelene od ostatných. Žijeme teda vo svete, ktorý sa skutočne stal, ako sa hovorí, „globálnou dedinou“, spleťou, novou dedinou. Táto situácia pred nás stavia možnosti nepredvídaného poznania a rozvoja, hoci pri tom zaiste nechýbajú obavy, nedôvera a uzavretosť, zvlášť pre ustavičnú hrozbu terorizmu.

V podobnej situácii žil v určitom zmysle veľký svätec a cirkevný učiteľ Augustín z Hyppa. V čase pádu rímskeho impéria a pod tlakom sťahovania severovýchodných národov dokázal s milosťou a ďalekozrakosťou vysvetliť kresťanskému vedomiu, že zmeny spoločnosti, ktoré sa diali pred očami jeho súčasníkov, neznamenajú zánik, ale zrod nového sveta.¹ Jeho pohľad vychádzal z viery a z presvedčenia, že Boh nie je neprítomný v dejinách ľudstva. Božia láska vie priviesť všetko k dobrému. Tvrdí to sv. Pavol: „Tým, čo milujú Boha, všetko slúži na dobré“ (porov. *Rím 8, 28*). Nazdávam sa, že i v dnešnej situácii by nás mala podporovať a viesť tá istá viera.

DOM A ŠKOLA SPOLOČENSTVA

S prorokým pohľadom mala Chiara už od štyridsiatych rokov túto intuíciu: „Kresťania v dnešnom odkresťančenom

„Kresťania by mali vytvárať medzi sebou duchovný kláštor: ak by boli oni sami jeho stĺpmi, uprostred nich by vyvierala živá voda pre mnohých.“

a materialistickom svete by mali vytvárať medzi sebou, nech sa nachádzajú na akomkoľvek mieste, duchovný kľáštor: ak by boli oni sami jeho stĺpmi, uprostred nich by vyvierala živá voda pre mnohých.¹ S blížiacim sa tretím tisícročím Chiara čoraz viac zdôrazňovala charakteristiky „spirituality spoločenstva“, ktorá má svoj základ práve v živej prítomnosti Ježiša medzi ľuďmi a umožňuje Cirkvi zviditeľniť túto prítomnosť. V tom istom období Ján Pavol II. vyslovil toto presvedčenie: „Ak chceme byť verní Božiemu plánu a zodpovedať aj veľkým očakávaniam sveta, v tisícročí, ktoré sa začína, stojí pred nami veľká výzva: urobiť z Cirkvi dom a školu spoločenstva.“ A zdôrazňuje: „Čo to konkrétne znamená? Pred plánovaním konkrétnych iniciatív treba podporiť spiritualitu spoločenstva“ (Novo millennio ineunte).

Okrem „vnútorného hradu“ aj ten „vonkajší“

Z príhovoru pri príležitosti udelenia ceny Autor roka, ktorú udeluje UELCI (Unione Editori e Librai Cattolici Italiani – Únia talianskych katolíckych vydavateľov a kníhkupcov) Miláno 9. marca 1995

Vieme, ako v priebehu dvetisíc rokov od príchodu Krista rozkvitli v lone Cirkvi jedna za druhou, alebo často i súčasne, mnohé krásne a prebohaté spirituality. Takto sa Kristova nevesta ozdobila tými najvzácnejšími a najvyberanejšími perlami, z ktorých sa zrodilo a ešte sa zrodí mnoho svätých.

Počas tohto rozkvetu sa jedna vec nemenila: bol to predovšetkým jednotlivec, jednotlivá osoba, ktorá smeruje k Bohu.

Je to následkom dlhého historického obdobia, v ktorom si kresťania po úpadku prvotného nadšenia, ktoré vytvorilo z jeruzalemskej komunity jedno srdce a jednu dušu, a po skončení prenasledovania mysleli, že vieru môžu zachrániť len utiahnutím sa na púšť, aby takto uskutočnili prvé prikázanie: milovať Boha. Ide o obdobie pustovníctva.

Hoci sa zachránilo mnoho kresťanských princípov a mnohí sa stali svätými, v duchovnom živote sa nekládol dôraz na hodnotu brata. Človek bol niekedy považovaný za prekážku na ceste k Bohu.

No dnes sa časy zmenili.

V súčasnosti Duch Svätý mocne vyzýva ľudí, aby kráčali spolu s ostatnými, dokonca aby všetci tí, ktorí majú záujem, boli jedno srdce a jedna duša. [...] Kolektívnu spiritualitu zároveň predvídali pre naše časy súčasný teológovia a žiadal ju Druhý vatikánsky koncil. [...]

Žijeme v čase, v ktorom spoločenstvo vystupuje do plného svetla, kde sa okrem Božieho kráľovstva v jednotlivých osobách hľadá Božie kráľovstvo medzi osobami. [...]

Pre toho, kto kráča po tejto ceste, má všetko zmysel a cenu: práca, štúdium, modlitba aj úsilie o svätosť a vyžarovanie kresťanského života, ak pred týmto všetkým udržiava s bratmi prítomnosť Ježiša medzi nimi, ktorý je normou noriem nášho života. V našej spiritualite dosiahneme svätosť, ak ideme k Bohu cestou jednoty. [...]

Svätá Terézia Avilská, učiteľka Cirkvi, hovorí o „vnútornom hrade“ duše, v centre ktorej prebýva Jeho Výsosť, čím odhalila a osvietila celý svoj život, v ktorom prešla tiež mnohými skúškami. Ide o vrchol svätosti na prevažne individuálnej ceste, hoci k tejto skúsenosti pritiahla všetky svoje nasledovníčky.

No zdá sa, že nadišla chvíľa, aby sa okrem „vnútorného hradu“ odhalil, osvietil a vybudoval aj „vonkajší hrad“.

Za „vonkajší hrad“ považujeme celé naše hnutie, v ktorom je prítomný Kristus, a on osvecuje každú jeho časť od centra až po okraj.

No ak si predstavíme, že táto nová spiritualita, ktorú Boh dnes podaroval Cirkvi, došla aj ku zodpovedným za spoločenský a cirkevný život, ihneď pochopíme, že táto charizma nevytvára „vonkajší hrad“ iba z nášho Diela, ale je nasmerovaná, aby ho vytvárala na spoločenskom a cirkevnom poli.

Jedno v Kristovi: prvá forma evanjelizácie

Šestnásteho februára 1995 prijal Ján Pavol II. veľkú skupinu biskupov – priateľov Hnutia fokoláre. V slovách, ktoré im adresoval, zdôrazňuje potrebu postaviť za základ života a poslania Cirkvi silnú spiritualitu spoločenstva. Chiara o tom hovorí počas telefonického spojenia s komunitami hnutia vo svete.

23. marca 1995

Skupinu asi sedemdesiatich biskupov, priateľov Hnutia fokoláre, prijal Svätý Otec na audiencii, počas ktorej sa na nich obrátil s krátkym, no veľmi zaujímavým príhovorom. [...]

Po tom, čo vyjadril svoju radosť zo stretnutia s biskupmi [...], Svätý Otec potvrdil, že komunitárna či kolektívna spiritualita je „zakladajúcim prvkom povolania kresťanov“ (čiže je obsiahnutá v podstate povolania kresťanov), pretože „Pán Ježiš nepovolal apoštolov, aby ho nasledovali individuálne, ale spôsobom, ktorý je neoddeliteľne osobný a komunitárny.“

Pápež neskôr definoval Cirkev slovami, ktoré použil Druhý vatikánsky koncil: „Ikona Najsvätejšej Trojice, tajomstvo spoločenstva a sviatosť jednoty“, preto „spoločenstvo medzi jednotlivými členmi Cirkvi je prvoradým a základným znakom, ktorý Cirkev ponúka, aby svet mohol uveriť v Krista“. [...]

Pretože „byť jedno v Kristovi je prvou a trvalou formou evanjelizácie vykonávanej kresťanským spoločenstvom“. [...]

Ján Pavol II. pokračoval a povedal, že „naše časy vyžadujú novú evanjelizáciu“, ktorá je pre neho synonymom „odpovede na pôvodné, osobné a cirkevné povolanie (čiže komunitárne): formovať v Kristovi „jedno srdce a jednu dušu“ (Sk 4, 32). Preto „obnovené ohlasovanie evanjelia nie je dôsledné a účinné, ak nie je sprevádzané silnou spiritualitou spoločenstva...“

¹ Cf. najmä *La città di Dio*, ale aj v príhovore, v ktorých sv. Augustín hovorí o páde Ríma (n. 81, 105, 296, 397).

² Scritti spirituali/1, s. 219.

**„Navzájom sa potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“
(1 Sol 5, 11)**

Apoštol Pavol píše kresťanskej komunite, ktorú založil v Solúne. Nemôže sa už k nim vrátiť, lebo pre vážne ťažkosti a prenasledovanie musel odísť. Napriek tomu prostredníctvom svojich listov naďalej sprevádza ich život s láskou a chváli ich za stálosť a vytrvalosť vo viere. Vydávajú vzorové svedectvo!

Pavol pozná hlboké túžby tejto komunity, ich existenciálne otázky: Čo nás čaká po smrti? Ak sa Pán čoskoro vráti, ako sa máme čo najlepšie pripraviť na jeho konečný príchod?

Pavol neodpovedá pokynmi, ktoré by mali zachovávať, ale opätovne vyznáva svoju vieru: Ježiš dal svoj život z lásky k celému ľudstvu a vstal z mŕtvych, a tak všetkým ľuďom otvoril cestu k Životu.

Ako prípravu na jeho návrat Pavol radí žiť v každodennom živote podľa evanjelia, pokračovať v poctivej práci a budovať bratské spoločenstvo.

„Navzájom sa potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“

Pavol sám na sebe zakúsil, že evanjelium umožňuje, aby vyklíčilo semienko dobra, ktoré Boh vložil do každého ľudského srdca.

Je to semienko nádeje, ktoré rastie každodenným osobným stretnutím s Božou láskou a rozkvitá do vzájomnej lásky. Je vzpruhou pri prekonávaní negatívnych semienok individualizmu a nezáujmu, ktoré vyvolávajú izoláciu a konflikty, pobáda niesť bremená iných a navzájom sa povzbudzovať.

Je to jednoduché slovo, ktorému môžeme všetci porozumieť a uskutočňovať ho, môže však

radikálne zmeniť naše osobné aj spoločenské vzťahy.

Je cennou radou, ktorá pomáha objavovať základnú pravdu bratstva, ktoré je koreňom mnohých kultúr. Princíp bantovskej filozofie Ubuntu ho vyjadruje takto: „Ja som to, čo som, vďaka tomu, čo sme všetci.“

Toto bola vedúca idea politickej činnosti veľkého juhoafrického vodcu, metodistu Nelsona Mandelu, ktorý tvrdil: „Ubuntu neznamená nemyslieť na samého seba, ale skôr klásť si otázku: ‚Chcem pomáhať komunite okolo mňa?‘“¹ Jeho dôsledná, odvážna činnosť viedla k historickej zmene v jeho krajine a pre civilizáciu k veľkému kroku vpred.

„Navzájom sa potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“

Ako žiť podľa tohto Slova?

„Snažme sa, aby sme aj my rástli vo vzájomnej láske v našich rodinách, v našom pracovnom prostredí, v našich cirkevných komunitách a združeniach, vo farnostiach atď. Toto Slovo od nás vyžaduje prekypujúcu lásku, čiže lásku, ktorá dokáže prekonávať priemernosť a rôzne prekážky vytvárané rozličnými odtieňmi nášho egoizmu. Stačí si pripomenúť určité prejavy lásky (tolerantnosť, pochopenie, prívetivosť, trpezlivosť, ochota poslúžiť, milosrdenstvo voči skutočným či domnelým nedostatkom nášho blížneho, podeliť sa o materiálne veci atď.) a hneď objavíme množstvo príležitostí na jej aplikáciu

Samozrejme, ak v našom spoločenstve bude atmosféra vzájomnej lásky, jej teplo sa bude nevyhnutne šíriť na všetkých. A aj tí, čo ešte nepoznajú kresťanský život, pocítia jeho prítlačivosť a veľmi ľahko, takmer nebadane, sa doň zapoja, až sa nakoniec budú cítiť súčasťou jedinej veľkej rodiny.“²

„Navzájom sa potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“

V tomto duchu sa pre chudobných v Palerme zrodila skupina ošetrovateľskej a zdravotníckej pomoci, ktorá zahŕňa niekoľko lekárskejších špecializácií a psychológov. Toto sú slová samotných členov: „Sme skupina lekárov a zdravotníckeho personálu z rôznych kresťanských cirkví. Slová evanjelia nás vedú k tomu, aby sme v každom človeku videli brata alebo sestru, no najmä v tých, ktorí sú postihnutí chorobou a sami si nedokážu zabezpečiť potrebnú starostlivosť. Medzi opatrovanými máme aj osoby s veľmi vážnymi ochoreniami alebo závislosťou od hier na internete. Ponúkame svoju odbornosť na miestach, kde pôsobíme, tak, že posilňujeme činnosť existujúcich lekárskejších ambulancií v danej oblasti. Pre vzájomnú informovanosť a na oznamovanie potreby rôznych zákrokov sme vytvorili skupinu na čítanie v aplikácii WhatsApp, stránku na facebooku a prepojenú sieť emailových adries.

Skupina vznikla len nedávno, no už aktívne pôsobí, venuje sa najmä imigrantom, napríklad komunite adventistov z Ghany, ktorá žije v Palerme. Ide o početnú, veselú skupinu, zažívame pri nich radosť z bratskej pomoci medzi deťmi jediného Otca.“

Letizia Magriová

¹ Z Experience Ubuntu, interview Tima Modiseho, 24. mája 2006. Zdroj: <https://le-citazioni.it/autori/nelson-mandela/>.

² Ch. Lubichová, *Slovo života* september 2004, v *Parole di Vita*, zostavil Fabio Ciardi (Opere di Chiara Lubich 5, Città Nuova, Rím 2017), s. 559-731.

Slovo života pre deti

POMÁHAME
DRUHÝM

„Preto sa navzájom potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“ (1 Sol 5, 11)

Vďaka svätému Pavlovi spoznalo Ježiša mnoho ľudí a národov, aj obyvatelia Solúna. Práve im píše túto radu, aby sa tešili navzájom a pomáhali tým, ktorí sa ocitnú v ťažkostiach.

Oni sa snažia uviesť túto radu do praxe, najmä ak vidia, že niekto potrebuje pomoc.

Sú mu nablízku a s láskou a trpezlivo ho podporujú.

Deti z Tanzánie vedia, že v nemocnici mnohým chorým chýba mydlo, aby sa umyli.

Spoločne s dospelými spievajú na svätej omši a prosia o milodary pre týchto chorých.

Nakoniec do nemocnice prinášajú mydlá, ktoré pre nich kúpili.

Slovo života pre deti

PRINIEŠť VŠETKÝM RADOSŤ Z EVANJELIA

„Zverený poklad chráň mocou Ducha Svätého, ktorý v nás prebýva.“ (2 Tim 1, 14)

Po Ježišom vzkriesení, tak ako to sľúbil, zostupuje na apoštolov Duch Svätý.

Apoštoli získavajú odvahu a rozprávajú všetkým, čo Ježiš urobil a povedal.

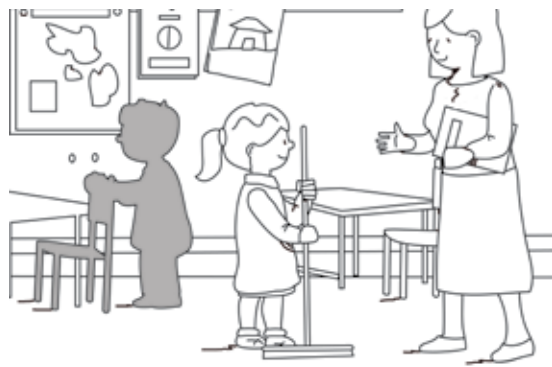
Epizódy z jeho života a jeho slová potom boli spísané a evanjelium tak prišlo až k nám prostredníctvom Cirkvi, aby sme mohli žiť a šíriť odkaz Ježišovej lásky.

Andrejka žije v Cebu na Filipínach. V jej triede majú skupinky, ktoré striedavo dávajú na miesta stoličky a upratujú triedu, pretože po prestávke vždy ostanú na zemi papieriky a omrvinky.

Raz ráno si Andrejka všimla, že v skupinke, ktorá mala upratovať, bolo málo jej spolužiačok. Prišla k nim a s veľkým úsmevom im povedala: „Môžem vám pomôcť!“ Potom si vzala metlu na zemetanie.

Keď ju učiteľka videla, bola veľmi rada. Povedala jej: „Ďakujem, bola si veľkorysá!“ Andrejka povedala: „Cítila som, ako mi Ježiš v srdci hovorí, aby som im pomohla. Som veľmi šťastná, lebo som urobila skutok lásky!“

SLOVO ŽIVOTA PRE MLADÝCH

SEPTEMBER 2019

„Navzájom sa potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“ (1 Sol 5, 11)

Slovo ako semienko nádeje

Tomuto jednoduchému slovu môžeme všetci porozumieť a uskutočňovať ho, môže však radikálne zmeniť naše osobné aj spoločenské vzťahy.

Evanjelium umožňuje, aby vyklíčilo semienko dobra, ktoré Boh vložil do každého ľudského srdca.

Je to semienko nádeje, ktoré rastie každodenným osobným stretnutím s Božou láskou a rozkvitá do vzájomnej lásky.

Ako žiť podľa tohto slova?

„Snažme sa, aby sme aj my rástli vo vzájomnej láske v našich rodinách, v našom pracovnom prostredí, vo farnostiach...“

„Toto slovo si od nás vyžaduje prekypujúcu lásku, čiže lásku, ktorá dokáže prekonať priemernosť a rôzne prekážky vytvárané egoizmom.“

„Stačí si pripomenúť určité prejavy lásky a hneď objavíme množstvo príležitostí, ako ju uskutočniť.“

„Ak bude atmosféra vzájomnej lásky v našom spoločenstve, jej teplo sa bude nevyhnutne šíriť na všetkých.“ (Ch. Lubichová, *Parola di Vita* 9/2004)

In Action

Kto z nás by nechcel vidieť vlastné mesto zafarbené láskou, ktorá zblízuje ľudí a vytvára bratstvo, namiesto sivého mesta plného samoty a ľahostajnosti?

Na to, aby sa zmenil svet, by stačilo jedno malé slovo z evanjelia, ako je napríklad aj slovo na tento mesiac.

Pokúsme sa odteraz podľa neho žiť a praktizovať niektoré aspekty lásky, ako je pochopenie, vzájomné prijatie, trpezlivosť, dostupnosť služby, milosrdenstvo voči skutočným alebo údajným nedostatkom nášho blížneho, vzájomná výmena dobier atď.

Budeme tak mať mnoho príležitostí, ako podľa neho žiť a svedčiť o ňom.

Svedectvá zo sveta

„Navzájom sa potešujte a povzbudzujte jeden druhého.“ (1 Sol 5, 11)

Ide o cennú radu, ktorá pomáha objavovať základnú pravdu bratstva, ktoré je koreňom mnohých kultúr. Princíp bantovskej filozofie *Ubuntu* ho vyjadruje takto: „Ja som to, čo som, vďaka tomu, čo sme všetci.“

Toto bola vedúca idea politickej činnosti veľkého juhoafrického vodcu, metodistu Nelsona Mandelu, ktorý tvrdil: „*Ubuntu* neznamena nemyslieť na samého seba, ale skôr klásť si otázku: „Chcem pomáhať komunite okolo mňa?““

Jeho dôsledná, odvážna činnosť viedla k historickej zmene v jeho krajine a k veľkému kroku vpred pre civilizáciu.

Upravené Centrom Mladí za jednotu;

centro.rpu@focolare.org

¹ „Skúsenosť Ubuntu“, interview Tima Modisa, 24. máj 2006.
Originál: <https://le-citazioni.it/autori/nelson-mandela/>.
Ubuntu: I am because we are (Ja som, pretože my sme)

SLOVO ŽIVOTA PRE MLADÝCH

OKTÓBER 2019

„Zverený poklad chráň mocou Ducha Svätého, ktorý v nás prebýva.“ (2 Tim 1, 14)

Stvorenie, aby sme boli darom pre všetkých

Každý z nás je „chrámom“ Ducha Svätého, ktorý umožňuje objavovať a chrániť „poklady“, ktoré sú mu zverené, aby ich rozvíjal a poskytol k dispozícii všetkým.

Prvým z týchto „pokladov“ je viera v Ježiša: veriť v jeho nekonečnú lásku voči každému z nás.

Ďalším veľkým pokladom, ktorý sme od samotného Ježiša dostali, je jeho slovo, ktoré je slovom Božím.

Tento dar si od nás vyžaduje veľkú zodpovednosť. Boh nám dal svoje slovo, aby skrze nás prinášalo plody.

Ak sa budeme snažiť žiť podľa ktoréhokoľvek Slova života, bude to mať rovnaké výsledky: zmení nám to život, vloží nám do srdca povzbudenie, aby sme boli pozorní voči potrebám blízkeho, pomôže nám ponúknuť sa do služby našim bratom a sestrám.

Nemôže to byť inak: keď prijmeme dar jeho Slova a snažíme sa podľa neho žiť, rodí sa v nás Ježiš a my vďaka nemu konáme ako on.

Skúsenosti zo sveta

V našom meste je násilie takmer na dennom poriadku a jeho tragické následky často znášajú práve tí, ktorí sú najslabší.

Aj v škole, ktorú navštevujem, sa stávajú takéto veci.

Jeden chlapec v našej triede veľmi trpel kvôli tomu, že ho šikanovali.

Veľmi ma mrzelo, keď som videl, ako trpí, no zdalo sa mi, že sám túto situáciu nemôžem zmeniť.

Jedného dňa, keď som si prečítal Slovo života, ktoré nás pozývalo „mať v srdci ľahkosť druhých“, som začal premýšľať o tomto mojom spolužiakovi.

Pochopil som, že musím zmeniť to, čo robím, že Ježiš ma prostredníctvom svojich slov pozýva zmeniť postoj voči tomuto spolužiakovi.

A tak som mu začal pomáhať s domácimi úlohami, najmä z prírodných predmetov, ktoré mi idú lepšie.

Toto však nestačilo, musel som pomôcť aj celej triede, aby ho zahrmla do všetkých aktivít.

Znamenalo to, že som ho musel mnoho ráz obraňovať. Zaujímavé však bolo, že počas nasledujúcich týždňov aj ďalší moji spolužiaci zmenili svoje správanie a teraz je nás pekná kopa, ktorých to zaujíma.

Navyše som zistil, koľko pozitívneho je v mojich spolužiakoch.

V akcii

Pokrstený a poslaný

„Každý muž a každá žena je misiou.“

Mesiac október 2019 bol Katolíckou cirkvou vyhlásený za „Mimoriadny misijný mesiac“. Máme príležitosť vedome obnoviť náš záväzok svedčiť o viere s otvoreným srdcom, rozšíreným evanjeliovou láskou, ktorá plodí prijatie, stretnutie a dialóg.

www.october2019.va/it/mmsott2019.html

www.focolare.sk

„Zverený poklad chráň mocou Ducha Svätého, ktorý v nás prebýva.“ (2 Tim 1, 14)

Apoštol Pavol píše Timotejovi, svojmu „synovi vo viere“¹. Timotej sa podieľal na jeho evanjelizačnom pôsobení a jemu zveril spoločenstvo v Efeze.

Pavol cítil, že sa blíži jeho smrť, a tak ho povzbudzuje v tejto náročnej úlohe viesť spoločenstvo. Timotej skutočne dostal „poklad“, čiže podstatu kresťanskej viery, tak ako ju apoštol podávali, a je na jeho zodpovednosti odovzdávať tento poklad zase verne ďalej nasledujúcim generáciám.

Pavol pod tým rozumie chrániť a nechať zažiarit dar, ktorý dostal, a byť pripravený dať aj život za šírenie dobrej zvesti – evanjelia.

„Zverený poklad chráň mocou Ducha Svätého, ktorý v nás prebýva.“

Pavol a Timotej prijali Ducha Svätého ako svetlo a záruku pre ich nezastupiteľnú úlohu pastierov a evanjelizátorov. Skrže ich svedectvo a svedectvo ich nasledovníkov sa ohlasovanie evanjelia dostalo až k nám.

Podobne aj každý kresťan má vo svojej spoločenskej a náboženskej komunite svoje „poslanie“: má budovať zjednotenú rodinu, vychovávať mladých, nasadiť sa v politike a práci, postarať sa o slabších, vnášať do kultúry a umenia svetlo múdrosti života podľa evanjelia, zasvätiť život Bohu v službe bratom.

Dokonca podľa slov pápeža Františka adresovaných mladým „každý muž a každá žena je misiou...“² Október 2019 vyhlásila Katolícka cirkev za „Mimoriadny misijný mesiac“. Môže to byť aj pre nás príležitosť vedome obnoviť úsilie dosvedčovať našu vieru so srd-

com otvoreným a rozšíreným evanjeliou láskou, a tá plodí vlúdne prijatie, stretnutie a dialóg.³

„Zverený poklad chráň mocou Ducha Svätého, ktorý v nás prebýva.“

Každý kresťan je „chrámom“ Ducha Svätého, ktorý umožňuje objavovať a chrániť „poklady“, ktoré sú mu zverené, aby ich rozvíjal a poskytol k dispozícii všetkým. Prvým z týchto „pokladov“ je viera v Pána Ježiša. My kresťania ju musíme prebudiť a modlitbou živiť, a potom odovzdávať svedectvom lásky.

Istý nedávno vysvätený kňaz (J. J.) hovorí: „Zverili mi starostlivosť o veriacich vo veľkom katolíckom kostole v jednom brazílskom veľkomeste. Je tu veľmi zložitá sociálna prostredie, často sa stretávam s ľuďmi, ktorí nemajú vyjasnenú vlastnú náboženskú identitu, a tak sa zúčastňujú aj na svätej omši, aj na iných starých tradičných kultoch. Viem, že som zodpovedný za odovzdávanie kresťanskej viery v súlade s evanjeliom, snažím sa však aj o to, aby sa vo farnosti všetci cítili prívětivo prijatí. Pomyslel som si, že pre tieto osoby by mohlo byť slúženie svätej omše slávnostnejšie, keby sme ho oživilí ich tradičnými hudobnými nástrojmi a tak vyzdvihli korene ich kultúr. Nebola to jednoduchá výzva, ale všetkých to potešilo, pretože namiesto rozdelenia komunity nás to spojilo v tom, čo máme spoločné: vo viere v Boha, ktorý nám dáva radosť.“

„Zverený poklad chráň mocou Ducha Svätého, ktorý v nás prebýva.“

Ďalším neoceniteľným pokladom, ktorý sme dostali priamo od Ježiša, je jeho slovo, ktoré je slovom Božím.

Tento dar „si vyžaduje od nás veľkú zodpovednosť [...]“. Boh nám dal svoje slovo preto, aby skrže nás prinášalo plody. Chce vidieť, že v našom živote a v našom pôsobení vo svete uskutočňuje tú hlbokú premenu, ktorej je ono schopné. [...] Ako teda budeme Slovo na tento mesiac uvádzať do svojho života? Budeme milovať Božie slovo, usilovať sa poznávať ho čoraz väčšími a predovšetkým ho budeme uskutočňovať s čoraz väčším nasadením, aby sa skutočne stalo základnou potravou nášho duchovného života, naším vnútorným učiteľom, vodcom nášho svedomia, neotrasiteľným vzťažným bodom všetkých našich rozhodnutí a všetkých našich činností. [...] Vo svedomí ľudí je mnoho zmatku a nejasností, všade prevláda sklon k relativizmu a zahmlievaniu. Keď budeme žiť podľa Božieho slova, nielenže budeme chránení pred týmto vážnym nebezpečenstvom, ale podľa Ježišovho silného vyjadrenia (porov. Mt 5, 15-16) sa staneme horiacimi sviečkami, ktoré svojím svetlom pomôžu aj ostatným zorientovať sa a vydať sa po správnej ceste.“⁴

Letizia Magriová

¹ 1 Tim 1, 2.

² Porov.: FRANTIŠEK, *Messaggio per la Giornata missionaria mondiale 2018* (Posolstvo Svätého Otca Františka na Svetový deň misií 2018), <https://kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-k-svetovemu-dnu-misii-2018>.

³ Viac informácií na www.october2019.va.

⁴ Ch. Lubichová, *Slovo života* október 1991, v *Parole di Vita*, zostavil Fabio Ciardi (Opere di Chiara Lubich 5, Città Nuova, Rím 2017), s. 486.

Donato Falmi

Boh na dosah ruky

1920
Chiara
Lubichová
2020

Chiara Lubichová bola zakladateľka a prvá prezidentka Hnutia fokoláre, ako aj plodná autorka. Pri blížiacom sa stom výročí jej narodenia (1920) si prejdeme niektorými dôležitými etapami Chiarinho života.

Roky 1945 – 1948

Zrod prvého fokoláre. Cesta do Ríma. Stretnutie s Iginom Giordanim.

„O čom budete teda hovoriť?“
„O láske,“ odpovie mladá žena. „A čo je to láska?“ pokračuje kňaz. „Ježiš Ukrižovaný.“ Hlavnou postavou v tomto dialógu je dievča, ktoré má len o niečo viac ako dvadsať rokov. Prijala nové meno Chiara (Klára) ako jej veľká duchovná priateľka, ktorá žila v Assisi už pred niekoľkými storočiami. Prijala pozvanie a pravidelne prichádza do centra Tridentu rozprávať do sály pomenovanej po kardinálovi Guglielmovi Massaiovi. Skôr než Chiara začne, zastaví sa na chvíľu pred Ježišom v Eucharistii a povie mu: „Ty si všetko, ja som nič.“ Na dialógoch sa zúčastňujú najmä dievčatá, ktoré sú zvedavé na prednášajúcu: mladá žena, laička, ktorá hovorí o Bohu! A bez nábožného akcentu. Boh je akoby na dosah ruky a zároveň sa vôbec nič neuberá z jeho nadprirodzenosti. Mnohí prichádzajú a odchádzajú, čo sama Chiara nazvala „pohybom srdca“.

Vela ľudí chce aj naďalej počúvať o Bohu, až sa napokon rozhodnú nasledovať ho a darujú mu svoj život. Okolo Chiary sa utvorí skupinka dievčat, ktoré chcú zakúsiť, čo znamená žiť „jedine podľa evanjelia“.

Spolu s malou skupinkou priateľiek sa Chiara ubytuje v „domčeku“, čím sa začne dôležitá skúsenosť života, ktorý Chiara zachytila cez vnuknutie pred niekoľkými rokmi v Lorete.

Vojna medzičasom vtiahne Trident do priepasti skazy a smrti. Stovky osôb musia opustiť svoje domovy zničené bombardovaním. Aj Chiara. Ktosi jej odporučí malý byt na okraji mesta, blízko kapucínskeho kostola. Spolu s malou skupinkou priateľiek sa Chiara ubytuje v „domčeku“, čím sa začne dôležitá skúsenosť života, ktorý Chiara zachytila cez vnuknutie pred niekoľkými rokmi v Lorete, hoci v tom čase tejto inšpirácii ešte celkom nerozumela: život s „Ježišom uprostred 24 hodín denne“. Vzniká tak fokoláre, ktoré má, nakoľko je to možné, znázorňovať ľudskú a božskú realitu „Nazaretského domčeka“. Kľúčové slová, ktoré Boh naučí Chiaru a jej spoločníčky, sú: *vzájomná láska*, ktorá „pritiahne“ Ježišovu prítomnosť medzi nimi ako dar od Boha; *jednota*, ktorú si Boh pre nás najviac želá; *Ježiš Ukrižovaný* vo svojom výkriku k Bohu, ako vrchol a syntéza každej bolesti, a teda „ako cesta, ktorou treba prejsť z lásky“ na dosiahnutie jednoty.

A napokon chudobní. Boh sa zjavuje pod ich biednym odevom, v chudobe a v ponížení. Chiara pochopí, že láska voči chudobným je znakom toho, že milujeme Boha. Pre nich sa dievčatá nešetria, dávajú, čo majú, aj to potrebné, a zakúsia, že „Boh to chce“, pretože sa sprítomňuje cez Prozreteľnosť, ktorá vstupuje do ich života. Domček sa skutočne stal javiskom, na ktorom možno vidieť, ako potraviny, oblečenie, peniaze (hoci málo) prichádzajú a odchádzajú a naplňajú rôzne potreby. Čím viac dávajú chudobným, o to viac dobier

Skôr než Chiara začne, zastaví sa na chvíľu pred Ježišom v Eucharistii a povie mu: „Ty si všetko, ja som nič.“

Rím, pohľad z Piazza del Popolo, koniec štyridsiatych rokov

príde. „Dajte a dajú vám,“ hovorí Ježiš v evanjeliu a to sa aj deje. Nemali v pláne žiť spolu, aby sa starali o chudobných. Keď však takto konali, rodilo sa okolo nich kresťanské spoločenstvo. Čoskoro sa pridávajú mladí, ktorých nadchol ten istý Ideál, a tak vznikol malý ľud. „Po niekoľkých mesiacoch nás už bolo 500,“ spomína si neskôr Chiara. Sú to laici, ľudia žijúci v manželstve, rehoľníci, zasvätené osoby. Ľud, ktorý sa dáva viesť Ježišovými slovami, zhrnutými vo vetách: „Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás“; „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ a „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“

V októbri 1945, na slávnosť Krista Kráľa, žalm hovorí: „Žiadaj si odo mňa a dám ti do dedičstva národy.“ Chiara a jej prvé priateľky o to prosia. Prvého mája 1947 arcibiskup Tridentu Carlo De Ferrari schválil malé pravidlá, ktorými oficiálne potvrdil „Fokoláre jednoty“. Čoskoro už Trident nestačí. Po skončení vojny si

Božia prozreteľnosť poslúži nedorozumeniami, ku ktorým nevyhnutne muselo dôjsť. V Tridente niektorí nechápu túto novú, takú nezvyčajnú, a teda podozrivú cestu. Tieto nepochopenia dovedú Chiaru do Ríma, kde sa fokolaríni a fokolarínky stretávajú s ďalšími osobami, ktorým túžia odovzdať svoju skúsenosť. Schádzajú sa na rôznych miestach: vo farských priestoroch, v salónoch vysoko postavených ľudí, v príbytkoch ľudových vrstiev, v šľachtických palácoch i v domoch vysokých cirkevných hodnostárov. Chiara spolu s niekoľkými členmi rodiaceho sa hnutia má 17. septembra 1948 v Monteporzii súkromný rozhovor s Iginom Giordanim (1894 – 1980). Giordani bol poslanec, známy v katolíckom a kultúrnom svete, spisovateľ prenasledovaný fašistickým režimom, ktorý bol zrelý nielen vekom, ale aj svojou kultúrou a politickou skúsenosťou. Chiara mu svojou obvyklou odzbrojujúcou jednoduchosťou a evanjeliovou priezračnosťou vyzrozpráva vlastnú skúsenosť.

A Giordani pochopí, že Boh si ho celé roky pripravoval na toto stretnutie: našiel odpoveď na svoju požiadavku kresťanského života. V ten večer si poznačí do denníka: „Dnes ráno na Monteporzii ma zavolali anjeli. [...] Isté mladé dievča hovorilo ako duša, ktorá mala vnuknutie Ducha Svätého“ (*Diario di fuoco*, Città Nuova).

Sestra Chiara a jej priateľky

*Z poznámok, ktoré napísal
I. Giordani v autobuse v úseku
Trident – Cortina d'Ampezzo*

4. – 9. apríl 1949

Tieto bytosti prežívajú duchovné materstvo, a hoci sú veľmi mladučké, jednoduché, majú zrelosť, priamosť, charakter, na ktorý sa protivník nedokáže pripraviť. [...] S úsmevom pretvárajú, obracajú, usmerňujú. Na nich možno vidieť, že pravdy evanjelia sú zjavené maličkým a večná múdrosť sa uhniesdi v srdciach poddajných a pokorných: preto tým najväčším stvorením bolo najpokornejšie dievča.

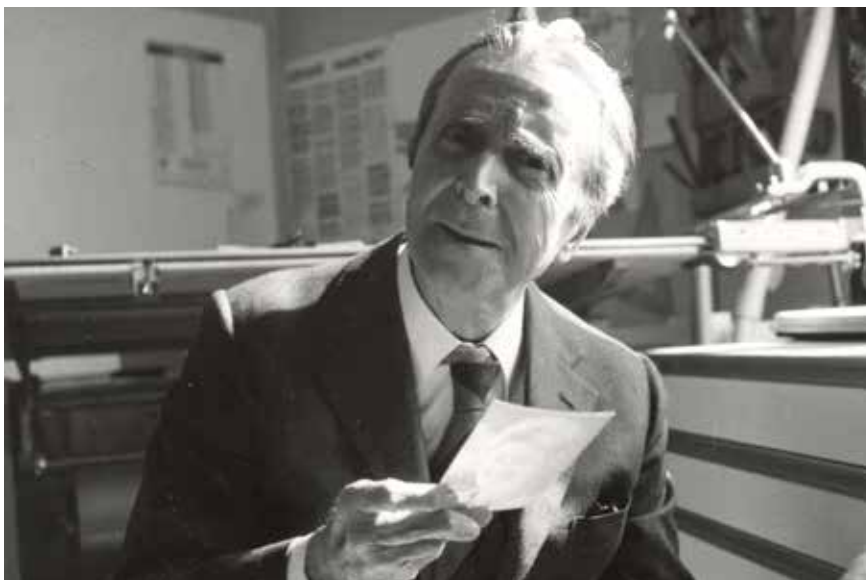

Spolužitie
v „domčeku“ dáva
konkrétny rozmer
životu, ktorý
Chiara pochopila
cez vnuknutie
v Lorete.

Chiara Lubichová s dvoma zo svojich prvých spoločníčok, Giosi Guellovou a Graziellou De Luca

Igino Giordani (1894 – 1980)

Ich prýbytok je jednoduchý ako ich duša: holý, a predsa plný radosti a milosti. Aj kuchyňa sa smeje ich ustavičnou veselosťou. Keď vyslovujú meno Ježiš, vložia doň sladkosť, lúbeznosť, z ktorej možno vybadať vnútornú nehu – sústreďuje sa v nej nekonečná láska.

[...] Každá je iná, a predsa sú si podobné. Spája ich jeden cit, či ako ony hovoria, sám Ježiš. Vo všetkých je radosť, úprimnosť a odstup od všetkého. Aj tá, ktorú zachránili z márnivého života, opäť nájde medzi nimi prvotnú nevinnosť.

Ich tvárnosť, pripravenosť, s akou slúžia a obetujú sa, nesie v sebe pevnú vôľu a isté vedomie, že dosiahnu cieľ, ku ktorému smerujú: zapáliť mnoho duší, a tak prísť k Ježišovi.

Keďže sa láska sústreďuje na Ježiša Opusteného, bolesť sa stáva prvotnou materiálom, palivom lásky. Pri pohľade naňho sa veci prevrátia, ako keď robíme fotografie: negatív sa stáva pozitívom; utrpenie sa mení na lásku: všetko sa upriamuje na lásku, v ktorej už človek netrpí, pretože koná Božiu vôľu: a „*en la sua voluntade* (a jeho vôľa) je náš pokoj“.

Podelená láska

Keď sa raz popoludní vrátil môj vnuk zo školy, spýtal sa mamy, či by mu mohla zajtra urobiť do školy dve desiаты. Dievčatko, ktoré sedelo v lavici vedľa neho, desiatu nikdy nemalo, tak mu ju chcel ponúknuť.

Keď ho mama ráno odviezla do školy, dievčatko už stálo na chodbe. V rukách malo doma ušitú tašku. Benjamín ju pozdravil a ona sa usmiala. Dcéra hovorila, že to bol smutný pohľad vidieť v dnešnej dobe tak skromne oblečené dieťa. Vybrala sa za triednou učiteľkou. Tá jej povedala, že mama

dievčatka je v rozvodovom konaní a že majú veľa dlhov, aj čo sa týka školy.

Tak sme sa ako rodina rozhodli, že jej na striedačku budeme platiť školské obedy. Zapojila sa aj triedna učiteľka. Asi po troch mesiacoch nám oznámili, že mamka už dlhy v škole vyrovnala a že otec už na rodinu prispieva. Dievčatku sme ešte kúpili pár potrebných vecí na oblečenie – v očiach malo veľkú radosť. A radosť a pokoj žiaril aj v nás. Urobila ho podelená láska.

H. O.

Nevyplatený dôchodok

Som vdova a svoje zabezpečenie zvládam pomocou úrokov z malej sumy, ktorú mám v banke, a z malého dôchodku po manželovi. Jedného dňa ku mne prišli istí priatelia. Aj keď vedeli, že len tak-tak vychádzam, v rozpakoch mi povedali, že naliehavo potrebujú peniaze. Hneď som pochopila, že je to Ježiš, kto ma prosí o peniaze. Vedela som, že ak to chcem urobiť, musím

vybrať polovicu sumy z banky a úroky sa mi tým znížia na polovicu. Navyše som si nebola istá, či mi budú môcť peniaze vrátiť. O niekoľko dní nato mi z pracovných odborov dali vedieť, že mám nárok na zatiaľ nevyplatený dôchodok po manželovi. Ten bol v hodnote dvojnásobku požičanej čiastky.

Leyla z Libanonu

Svokra

Odkedy zostala moja svokra sama, žije s nami. Jej dcéry sa s rôznymi výhovorkami odmietli o ňu postarať. Nie je to človek s ľahkou povahou. Jedného dňa som si všimla, že nahlas hovorí sama so sebou a tvrdo kritizuje všetko, čo robím: ako varím, ako zaobchádzam s deťmi, ako si robím nároky na svojho manžela...

Bola som sklúčená a zarmútená. Keď sa manžel vrátil domov, našiel ma v tomto rozpolžení. Keď som mu to všetko

vyrozprávala, začal sa smiať a povzbudil ma, aby som sa aj ja pozerala na vec s humorom.

Hovorili sme o tom aj s deťmi. Neboli vôbec prekvapení. Aj oni sa neraz stali svedkami jej nadávok proti mne. Tak sa zrodilo akési sprisahanie, že ju budeme viac milovať.

Teraz sa už necítim sama a predovšetkým si uvedomujem, že celá rodina je zjednotená, aby babičke „pomohla“.

Príbuzná

Moja žena

Robím na nočné smeny. V istej chvíli som nadobudol presvedčenie, že ma moja žena podvádza. Všimol som si, že o seba dbá viac ako zvyčajne. Raz večer, namiesto toho, aby som šiel do práce, som si na ňu počkal. A skutočne, po niekoľkých hodinách vyšla von a vydala sa smerom k istému autu. Nieкто ju tam čakal. Keď ma uvidela, snažila sa utiecť. Chlapec ma napadol pästami. Kričal som na obidvoch, že zabijem dieťa. Potom som išiel domov.

Keď som sa blížil k detskej postielke, prepukol som v plač.

„Prečo by malo platiť za chyby svojej matky?“ Vzal som dieťa, zabalil som ho do deky a šiel som za svojou sestrou.

Nechcel som svoju ženu už viac vidieť. Vnímal som však, že ju dcérka stále hľadá.

Dal som jej vedieť, že môže prísť domov. Iba z lásky k dcére som mal silu začať odznova.

Príbeh priateľa z Ríma

Posledné tri príbehy boli publikované v roku 2018 na stránkach Città Nuova na blogu Tanina Minutu.

Máte aj vy podobný príbeh zo života? Podel'te sa!

Svoje svedectvá nám môžete poslať na emailovú adresu casopis@nm.sk. Radi ich uverejníme.

Zuzana Hanusová

Moji kolegovia a súdy zlyhali, lebo rozhodli, že Vincent Lambert zomrie

S pediatrom, lekárom záchranej služby a zároveň rímskokatolíckym kňazom Martinom Uherom sme rozprávali o nejasnostiach v prípade úmrtia Vincenta Lamberta, v ktorom po rokoch súdnych sporov Najvyšší odvolací súd vo Francúzsku rozhodol, že mu lekári majú vypnúť prísun výživy a tekutín, na následky čoho v júli zomrel.

Vincent Lambert je mŕtvy, súdy po rokoch sporov rozhodli, že lekári mu majú zastaviť prísun výživy a vody. Ide tu o prípad nepriamej eutanázie?

Potrebné je vyjasniť si, čo je eutanázia. Pri eutanázii ide o úmyselné ukončenie života človeka niekým iným, lekárom, na jeho vlastnú žiadosť. V tomto prípade sa to nestalo. Niektorí preto hovoria o eutanastickom čine.

Iní hovoria o nepriamej eutanázii...

Ťažko to nazvať nepriamou eutanáziou, kedysi sa používal výraz nedobrovoľná eutanázia, teda eutanázia, na ktorú ten človek nedal súhlas. Určite však nešlo o eutanáziu v zmysle, ako ju poznáme dnes.

Teda ako nazvať to, čo lekári vykonali na pokyn súdov Vincentovi Lambertovi?

Keď to poviem natvrdo, bolo to usmrtenie človeka vyhladovaním a dehydratáciou.

Niektorí lekári, ktorí riešili tento prípad, tvrdia, že ide len o zastavenie úpornej márnej liečby, lebo bez sondy by pán Lambert neprežil...

Márna liečba je definovaná ako

výkony a vyšetrenia, ktoré predlžujú agóniu a utrpenie človeka v terminálnej fáze nevyliciteľnej choroby. Základnou podmienkou života človeka je však prísun výživy a vody.

V tomto prípade podávanie vody a výživy nebola márna terapia, lebo Vincent Lambert nebol v terminálnom štádiu choroby, nebol na žiadnej inej podpore životných orgánov. V tomto prípade teda lekári nieže prerušili liečbu, oni prerušili starostlivosť o pacienta. Súčasťou starostlivosti o každého pacienta je zabezpečenie prísunu tekutín a výživy.

Keď to hovoríte takto jasne, ako je možné, že lekári, súdy vo Francúzsku, v Štrasburgu, OSN rozhodli, že to vidia inak?

Potrebné je uvedomiť si, že dôvod, pre ktorý bola vysadená výživa a prísun vody, bol jediný – aby Vincent Lambert zomrel. Argument, že on by nechcel ďalej žiť v takomto stave, je čisto hypotetický, nie je na to žiadny dôkaz.

Druhým argumentom je, že azda mohol byť zbavený svojprávnosti. Ani to však neobstoí, lebo ten, kto dostane právo zastupovať človeka v právnej rovine, nemôže rozhodovať o jeho živote a smrti. Podľa súdov teda jediným legálnym spôsobom, ako ho zbaviť života, bolo vypnúť mu energetický prísun, to znamená prísun výživy a vody.

Keby Vincent Lambert počas života napísal závet, kde by uviedol, že v prípade bdelej kómy by nechcel byť počas života vyživovaný, situácia by bola v tomto prípade iná?

Áno aj nie. Aj keď poznáme inštitút vopred vyjadrených prianí, sformulovať presné vyjadrenie, za akých podmienok nechcem byť vyživovaný, je prakticky nemožné. Lebo ten človek nikdy presne nevie, čo sa stane, do akých podmienok sa dostane. Je to iba teoretická možnosť.

Záleží aj na tom, kedy to ten človek napíše. Ak to napísal pred dvoma rokmi, nezmenil za ten čas názor? Preto tu teda ide vždy len o hypotetickú úvahu.

Lebo vo chvíli, keď rozhodneme, že človeku ukončíme prísun tekutín a stravy, znamená to smrť.

Vedie sa tiež diskusia, či podávanie „umelej“ výživy je lekárske vykonanie, a mnohí sa prikláňajú k tomu, že je to lekárske vykonanie, a preto ho pacient môže odmietnuť.

S tým súhlasím, ak ide o prípad márne liečby, a to je len v extrémnych situáciách, ktoré sa týkajú terminálneho stavu života človeka, keď by umelé podávanie výživy tomu človeku spôsobovalo ešte ďalšie trápenie.

Pre neaplikovanie márne liečby sa rozhodol napríklad aj pápež Ján Pavol II. To bol akt vedomého rozhodnutia, určité výkony, ktoré nevedú k nijakému zlepšeniu stavu, respektíve ho predlžujú alebo aj zhoršujú utrpenie v terminálnom štádiu choroby, má každý z nás právo odmietnuť. To sa však vôbec netýka tohto prípadu, pretože Vincent Lambert, pokiaľ som informovaný, netrpel bolesťami, nepotreboval ani kyslíkovú liečbu a podporu dýchania, nepotreboval žiadnu podporu srdcovej činnosti.

Naopak, bolesť mu spôsobili lekári tým, že mu vysadili umelú výživu a prísun tekutín. Preto dostal sedatíva, teda upokojujúce a uspávacie lieky. Zastavenie podávania umelej výživy a tekutín mu spôsobilo určite silný pocit smädu a hladu a tým bol vystavený utrpeniu.

Keby som ja dnes napísala, že v prípade, že by som sa raz ocitla v bdelej kóme, nebudem chcieť pokračovať vo výžive – dávam tým vlastne súhlas na samovraždu?

Pri výžive a hydratácii je to de facto, ako keby ste napísali, že chcete byť usmrtená. V takomto vopred vyjadrenom želaní nikdy nenapíšete všetky situácie, za ktorých by ste nechceli byť umelo vyživovaná. Takéto želania majú aj v našom právnom systéme presné pravidlá, pred kým musia byť podpísané, notársky overené, ako musí byť pacient poučený a podobne.

Keď niekto napríklad napíše, že

Argument, že on by nechcel žiť v takomto stave, je čisto hypotetický, nie je na to nijaký dôkaz.

nechce, aby mu boli po smrti odobraté orgány, tak sa to plne rešpektuje. Alebo ak má niekto svalové ochorenie, ktoré postupuje a postupne mu odchádzajú dýchacie svaly, a napíše, že to nezvláda a nech ho nenapájajú na umelú pľúcnu ventiláciu, tak sa to rešpektuje. Môžeme mu dať utlmujúce lieky, aby ho to nebolelo, ale nemusí sa držať pri živote za každú cenu, keď sa nachádza v záverečnej fáze nevyliciteľnej choroby.

Vzduch je predsa tiež základná výživa, či nie?

To je, ale ten človek speje k smrti, odchádzajú mu všetky svaly, môže odmietnuť umelé napojenie na kyslík. On je v terminálnom štádiu nevyliciteľnej choroby. Dýchanie je vlastnou činnosťou organizmu. V prípade výživy a vody je to však iné.

Výživu a tekutiny musí dostať každý človek externým spôsobom, teda prísunom zvonka. Preto až v terminálnom stave tesne pred smrťou, keď by mu podávanie výživy a tekutín mohlo spôsobiť utrpenie, môžeme tento prísun eventuálne považovať za márnú terapiu a vynechať ho. Opakujem však, Vincent Lambert nebol v terminálnom štádiu, on bol

chronicky chorý, ale nebol umierajúci. **Médiá tiež riešili, či išlo v jeho prípade o mozgovú smrť, alebo nie. Ak by sa rozriešila táto otázka, dáva to legitimitu konečnému rozhodnutiu súdov?**

V prípade mozgovej smrti je pacient mŕtvy, v tej chvíli sa stáva darcom orgánov alebo vypneme všetky prístroje, lebo mŕtveho pacienta nemôžeme liečiť. V prípade pána Lamberta nešlo o mozgovú smrť, on bol len v stave minimálneho vedomia, ale mal zachované základné životné funkcie. On potreboval podľa mojich informácií len jedinú základnú vec – starostlivosť.

Vo Francúzsku je eutanázia zakázaná, napriek tomu došlo k takémuto rozhodnutiu súdov. Ako si to vysvetľujete?

Ako som spomínal, reálne to eutanázia nebola. Podľa mňa moji kolegovia a sudy zlyhali, lebo rozhodli o tom, že tento človek zomrie.

Teda takéto odpojenie by nemalo byť legálne ani v krajinách, kde je povolená eutanázia?

Nie. Na eutanáziu musí dať človek súhlas, alebo poznáme asistovanú sa-

movraždu, kde si smrtiacu látku podá samotný pacient, niekto mu v tom len pomôže. Obidve sú na vlastnú žiadosť.

Denník N priniesol rozhovor so slovenským sudcom Jánom Šikutom, ktorý ako sudca Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu ešte v roku 2015 spolurozhodoval o tom, či zastavenie výživy Vincentovi Lambertovi bude porušením práva na život. Hoci on spolu s ďalšími štyrmi sudcami boli proti, sedemnásťčlenný senát rozhodol nakoniec v prospech odpojenia. V rozhovore opisuje, ako ho presvedčilo to, že Vincent Lambert mal otvorené oči, komunikoval žmurkáním, vydával zvuky. Išlo teda o stav bdelej kómy?

Áno, môžeme to tak nazvať. Napriek tomu sa manželka a niektorí súrodenci obrátili na súdy, aby mu lekári mohli zastaviť výživu, na druhej strane však jeho rodičia a menšia časť súrodencov ho chceli udržať pri živote.

Ako si vysvetľujete, že samotní lekári s tým súhlasili, keď je to proti lekárskej etike?

To je o svedomí človeka, nechcem to hodnotiť, len sa za nich modlím. To, prečo o to požiadala rodina a prečo s tým niektorí lekári súhlasili, si vysvetľujem tak, že títo ľudia možno hovorili, že sa „už na to nemôžu pozerat“, nie sú vyrovnaní s utrpením a nie sú vyrovnaní ani s vlastnou smrťou.

V čom je tento prípad precedensom?

V tom, že je zjavne možné človeka legálne usmrtiť. Takýchto prípadov pacientov, ako bol Vincent Lambert, sú stovky a existujú v normálnom režime paliatívnej starostlivosti v hospiciach či v domácej starostlivosti.

A pritom sa pri nich neaplikuje márna terapia. To znamená, že ak začnú mať problémy napríklad s dýchaním, tak sa nenapoja na umelú pľúcnu ventiláciu, lebo by sa im predlžovalo utrpenie. Rovnako sa im nedajú najdrahšie antibiotiká, aj keby možno zabrali, lebo by išlo o predlžovanie

agónie.

V prípade bdelej kómy je veľká pravdepodobnosť, že takýto stav sa nezlepší. Je pochopiteľné, že ľudia, ktorí nevidia zmysel bolesti, to môžu vnímať ako ideologickú otázku?

Podľa mňa to nie je otázka pohľadu veriacich a neveriacich. Myslím si, že je to otázka normálneho princípu života.

Keď to poviem drsne, tak aký by bol rozdiel, keby sme Vincentovi Lambertovi podali sedatíva a udusili ho vankúšom, v porovnaní s tým, že sme mu podali sedatíva a vypli prísun tekutín a výživy? Keby sme ho udusili, tak by to bola vražda, keď sme mu vypli prísun tekutín, trvalo to niekoľko dní, ale cieľ bol rovnaký, aby zomrel.

Toto teda nie je otázka viery. Lekár má z princípu Hippokratovej prísahy, z princípu lekárskeho sľubu vždy chrániť a nikdy neškodiť, tak ako môže súhlasiť s niečím takým? Ide o princíp le-

---

On bol chronicky chorý, ale nebol umierajúci.

---

kárskej etiky a princípu života.

Ľudia, ktorí schvaľujú usmrtenie Vincenta Lambert, to zrejme robia v záujme nepredlžovania utrpenia rodine i pacientovi. Argumentujú tým, že pred sto rokmi neexistovala výživová sonda, takže by aj tak neprežil...

Áno, to je pravda, možno by však neprežili ani niektorí z nich, ktorí mali vážne choroby, alebo utrpeli rôzne zranenia, ktoré dnes vieme liečiť a zachraňovať. Pred penicilínom nám tiež zomierali ľudia na infekcie, to však nie je dôvod, že dnes nebudeme podávať penicilín alebo iné

antibiotiká.

Takže to nie je argument, že úbohý človek by ďalších desať rokov, možno aj viac, strávil v rovnakom stave?

Nie je. Lebo ani nevieme, koľko času by mu zostávalo, a my sme mu neprerušili liečbu, ale základnú starostlivosť, ako keď sa staráš o malé dieťa a nedáš mu jesť a piť, okrem toho sme mu k tomu dali sedatíva, aby ho to akože nebolelo. Tú bolesť sme mu však spôsobili my.

Rodičia Vincenta Lambert požiadali po smrti syna o pitvu, aby mohli podať žalobu na lekárov za zanedbanie starostlivosti. Je to správny krok?

Nevidím v tom problém, pokiaľ to chcú mať ako dôkazový materiál. Nech sa vidí, čo sa stalo.

V posledných rokoch sa medializujú prípady súdneho rozhodovania o živote pacientov. Pri stále viac pokročilej medicíne to zrejme bude čoraz aktuálnejšia téma.

Určite. Musíme si uvedomiť aj meniaci sa postoj spoločnosti, ktorá sa stavia do pozície, že medicína pokročila, dokážeme zachrániť novorodencov, ktorí by predtým neprežili, dokážeme zachrániť obeť úrazov, ktoré by predtým neprežili, dokážeme predĺžiť život pacientom s niektorými vrodenými chorobami atď. Na druhej strane je tu však vzrastajúci tlak na to, že chronicky chorí ľudia, dlhodobo chorí, ktorí potrebujú starostlivosť druhých, respektíve sú od nej závislí, sú záťažou, a tak s tým niečo robme. Toto je reálny tlak a bude stále narastať.

Tento rozvoj medicíny a tlak na odstránenie utrpenia zo života sa však nemôžu vzájomne negovať. Naopak, zažívame veľký rozvoj paliatívnej medicíny, ktorá priniesla pokroky, dnes môžu ľudia zomierať dôstojne, my im dnes vieme záver života uľahčiť, vieme zabezpečiť, aby utrpenie ku koncu života bolo minimalizované, a zároveň im nepredlžujeme utrpenie

Katarína Jančíšínová

Kontrolu by som až tak do života tínedžera nevnášala

Pomôžme im nevyháňať sa zodpovednosti a doťahovať veci do konca, chváľme ich za veci, ktoré urobia dobre, a najmä im venujme čas, aj keď sme práve v období vlastného kariérneho rozletu. Hovorí o výchove tínedžerov česká psychologička a psychoterapeutka Ilona Špaňhelová.

Mladým chýba schopnosť záväzne a definitívne sa rozhodovať. Prešľapovanie na mieste a nerozhodnosť charakterizuje mnohých z nich. Čo je za tým?

Na základe vlastných poradenských a terapeutických skúseností mám dojem, že rodičia deti veľmi chránia. Mnoho vecí robia za ne, nemajú čas sa s nimi rozprávať, rozoberať ich názory, podporovať ich v ich postojoch.

Deti majú prevažne v rukách telefóny, tablety, sedia pred počítačom. Žijú viac vo virtuálnom než v skutočnom živote. Z mnohých prípadov viem, že rodičia naháňajú dieťa, aby podávalo výkony.

Niektoré deti majú toľko krúžkov a tréningov, až sú z toho unavené. Niekedy sa mi stáva, že rodičia nevedia dať dieťaťu hranice a čakajú, že dieťa na určité veci príde samo. Na niečo to môže byť dobré, na niečo nie.

V pubertálnom veku rodičia mnoho ráz nehovoria s deťmi o morálke, sociálnom cítení. Nevedú ich k súcitu k druhým, k rešpektu.

Môže to byť veľkým výberom možností, ale aj skutočnosťou, že sa boja robiť chyby, neveria si, nie sú schopní niest za svoje rozhodnutia dôsledky. Opäť teda môže ísť o lenivosť alebo strach.

Strach z čoho?

Strach verejne sa vyjadriť, povedať svoj názor. Premýšľať nad svojím názorom, sformulovať ho. Ísť s vlastnou kožou na trh. Aj starší ľudia majú obavy, že nebudú prijatí, že ich druhí odsúdia, alebo nebudú obľúbení.

V niektorých neeurópskych krajinách dodnes pretrvali isté „rituály“, ktoré pomohli prejsť chlapcovi alebo dievčaťu cez prah dospelosti. V našich podmienkach však už takmer celkom vymizli. Čím to je?

Myslím si, že za to môže najmä strach niektorých mladých zo zodpovednosti. Možno aj obava z istého poriadku. Keď mladý človek začne chodiť do práce, je to o poriadku, systéme. Má byť v práci od – do, donesie za to domov istý obnos peňazí, počíta, ako si tieto peniaze rozdelí do ďalšej výplaty.

Má tak nastavený určitý vnútorný poriadok – dokáže byť viac zodpovedný sám za seba, vie, za čo je zodpovedný, ako si môže naplánovať deň. To všetko mu do jeho vnútorného prežívania môže priniesť pokoj.

Ďalej je tu vonkajší poriadok – v určitom čase prichádza z práce, vie, ako má rozplánované popoludnie, komu a ako chce venovať svoj čas, vie, kedy treba ísť spať a kedy ísť do kina.

Mladý muž alebo žena má už nielen viac zodpovednosti, ale aj sebavedomia. A aj jeho dni, správanie a nastavenia v živote majú v sebe väčší poriadok.

Nerobíme chybu my, dospelí, že od našich adolescentov požadujeme príliš málo?

Určite. Veľa ráz ich chránime, vybavujeme veľa vecí namiesto nich, nenecháme ich premýšľať, odvodíť si niektoré súvislosti. A takisto im neumožníme mať z vecí, ktoré urobia, radosť – niečo

Veľa ráz ich chránime, vybavujeme veľa vecí namiesto nich, nenecháme ich premýšľať, odvodíť si niektoré súvislosti.

Neboj sa byť zodpovedný, keď dáš slovo, dodrž ho.

sa mu podarilo, istú vec dotiahol, vybavil, alebo sa ospravedlnil za nejaký svoj priestupok, nehodu. A potom má čisté svedomie a dobrý pocit sám zo seba.

Čo môžeme ako rodičia zmeniť na svojich postojoch, aby sme deťom pomohli znútorňiť si hodnoty, ktoré v rodine dostali?

Treba hovoriť o hodnotách, ktoré deti v sebe majú. Vlastne sa zorientovať v tom, čo prežívajú, čo cítia, za čím si stoja, v čo veria.

No a potom im ponúkať výzvy, úlohy – a nezabudnime ich za to pochváliť a oceniť.

Nuda, ktorú mladí dnes často zažívajú, ich vedie k úniku z reality a siahajú po adrenalínových aktivitách. Tie však s bežným prežívaním nemajú nič spoločné a adolescenti sa vo svojom živote nedokážu ukotviť. Ako im môžeme pomôcť chytiť situáciu do vlastných rúk?

Tak, že ich postavíme priamo pred danú výzvu. Nedovolíme dieťaťu, aby ju obišlo. Pokazil si niečo? Čo to bolo, ako to, že sa to stalo, ako to môžeš napraviť? Pomôžem ti, ak chceš, vymysli ty, ako to urobíš. Budem stáť za tvojím chrbtom a nebudem chcieť, aby si cúvol.

Ide teda o neustálu podporu, nabádanie k zodpovednosti. To si však od nás dospelých vyžaduje veľa času a kontroly.

Povedala by som, veľmi veľa času. Kontrolu by som až tak do života mladého človeka nevnášala. Mohol by to vnímať ako istú mieru sledovania, mieru nedôvery z našej strany vo vzťahu k nemu.

A keď sa pozriem na dnešnú rodinu, samozrejme, mnohí rodičia sú v období puberty svojich detí vo veku kariérneho rozkvetu, môžu sa venovať svojim najrozličnejším záľubám. Pre mňa je to však vzácny čas s dieťaťom, keď sa môžeme spolu rozprávať, spoznávať sa. My doma máme na to vyhradený nedeltný čas. Máme veľký kalendár, nad ktorým vždy v nedeľu pri káve, čaji, koláči sedíme a zhovárame sa. Povieme si, ako sa máme, či sa niečo počas minulého týždňa udialo, na čo máme spolu myslieť v budúcom týždni, v čom si pomôcť.

V čom je odlišnosť a zároveň krása súčasných mladých?

Pozriem sa na to z pohľadu generáčného rozdielu. Mladí sú úžasní v zápale pre vec. Keď sa pre niečo rozhodnú, dokážu za tým ísť. Sú úžasní v tom, ako rozumejú výpočtovej technike. Môžu nás, mňa, toho veľa naučiť, vďaka čomu sa náš život môže zjednodušiť.

Môžu spoznávať svet, majú viac možností cestovať a zároveň si rozšíriť srdce, aby bolo vnímavé na rôzne iné národy, kultúry. Mladý človek si môže povedať, čo sa mu na danej kultúre páči, čo by mohol aplikovať aj na svoj život, alebo čo sa mu nepáči.

Je tu priestor aj pre nás, starších, aby sme mohli mladého človeka lepšie spoznať, obohatiť sa, povedať neraz aj svoj názor, postreh, pohľad.

Na druhej strane by som si pria-la, aby sme mladým dodávali viac odvahy – neboj sa oženiť, prijmi krásu tohto záväzku, aj s ťažkosťami, ktoré so sebou prináša. Neboj sa ozvať v práci, ak s niečím nie si spokojný. Predtým sa však skonfrontuj s vlastným svedomím, s nebeským Otcom a potom hovor. Neboj sa byť zodpovedný, keď dáš slovo, dodrž ho.

Neboj sa byť radostný, skutočne šťastný, nie vďaka droge. Neboj sa robiť niečo pre druhého – uvidíš v jeho očiach, v jeho slovách radosť a vďačnosť.

Celý rozhovor nájdete na www.nm.sk

PhDr. Ilona Špaňhelová

Detská a rodinná psychologička, vyštudovala na Filozofickej fakulte Univerzity Karlovej (FF UK) v Prahe odbor psychológia. Venuje sa rodinnej problematike a poradenstvu od prenatálneho obdobia života dieťaťa. Zaoberá sa tiež komunikáciou medzi rodičmi a deťmi. Organizuje kurzy na túto tému, vyučuje na LF UK.

Luigino Bruni

Otvorenosť obohacuje

**„Pane, nezasial si na svojej roli dobré semeno? Kde sa teda vzal kúkol?“ On im vravel: „To urobil nepriateľ.“ Sluhovia mu povedali: „Chceš, aby sme šli a vyzbierali ho?“ On odpovedal: „Nie, lebo pri zbieraní kúkola by ste mohli vytrhnúť aj pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy.“
(Mt 13, 24-30)**

Istá moja známa po návrate z dovolenky v zahraničí s prekvapením hovorí: „Tam je omnoho viac nevidiacich ako u nás.“ Odvetil som jej: „Nie je tam viac nevidiacich – len chodia omnoho viac von, je tam menej architektonických prekážok a lepšia infraštruktúra na pomoc zdravotne znevýhodneným, takýto prístup posméluje slepých, aby sa zapájali do spoločenského života.“

Tento rozhovor s Júliou, mojou nevidiacou kolegyňou zo Sicílie, ma priviedol k hlbokému zamysleniu. Umožniť zviditeľnenie odlišností, problémov a chudoby je pre národ veľmi významný a účinný ukazovateľ jeho civilizačnej úrovne, je to veľmi ušľachtilý prejav vyspelosti národnej kultúry.

Najkrajšie námestie na svete je to, kde sa môžeme spolu stretávať všetci, so všetkými našimi schopnosťami aj s rôznymi nedokonalosťami. V najlepšej triede sú spolu s našimi vynikajúcimi chlapcami a dievčatami aj tí, čo sú výnimoční niečím iným. Hluchí, slepí, chromí, skleslí aj šťastní, všetci sú pozvaní k jednému stolu, k spolunažívaniu odlišností. Niektoré nedostatky sú také, že ak sa ich podarí zverejniť, vyniesť na svetlo pred všetkých, stávajú sa obohatením národa. V tomto zmysle stále platí, že „nedostatok (chudoba) je bohatstvom národa“. A že najväčším nedostatkom človeka, národa alebo spoločenstva je snaha skrývať vlastný nedostatok.

Každá civilizácia sa vždy rozhoduje, ktoré ťažkosti ponechá na verej-

nosti, a iné sa zas snaží zatajiť a popierať. Po tisícročia sme držali doma pod pokrievkou najrozličnejšie nedostatky našich detí a nás samotných, nechali sme sa nimi uväzniť. Mali zostať skryté pred zrakom všetkých a mnohé stále sú. Niekedy vyplávali na povrch pri kríze alebo v naliehavej situácii, akýsi zápach prichádzal z dverí oproti. Krízy sú vždy príležitosťou na to, aby skrývané nedostatky vyplávali na povrch – sami to vidíme. V našej duši je toľko nedostatkov, ktoré by sa mohli premeniť na naše bohatstvo a obohatiť všetkých, len keby sme boli schopní ich vyrozprávať niekomu, kto je schopný ich vlúdne prijať, keď sa už „dostali spod pokrievky“.

Niektoré nedostatky, ešte včera skryté, sú dnes čoraz viditeľnejšie, začínajú sa vynárať vďaka postupujúcemu procesu uvoľňovania, ktorý skrášluje a poludšťuje naše mestá. Rodia sa však nové neviditeľné nedostatky, ktoré sa skrývajú úmyselne, neraz ich niekto ututľáva kvôli vlastnému profitu. Chudákov pripútaných v osídlach herní už nie je možné vidieť. Čoraz tmavšie sklá znemožňujú, aby ich bolo možné verejne vidieť, a ďalší účastníci „hier“ vidia len čarovný stroj opantaní samozničujúcou samotou, ktorá prináša nehanebné zisky, súkromné aj verejné. Podobne sú pred naším zrakom skryté deti, ktoré spia v izbách upravených tak, aby umožňovali denné i nočné hry matiek. Prvým krokom k oslobodeniu týchto otrokov postmodernej doby je zviditeľniť ich, prežiariť sklá ich väzenia, vstúpiť niekedy tam dovnútra a osvietiť

Morálne zdravie komunit sa v skutočnosti meria podľa množstva hlasov, ktoré sa dokážu prejaviť.

Ak by inovatívne osoby boli blokované, pretože sú vnímané ako ohrozenie a nedostatok, spoločenstvá nebudú zdravé a často odumrú.

ich našimi očami. V krajine, ktorá nie je schopná zatvoriť tieto väzenia, ale stále otvára ďalšie a ďalšie, pre nás ostatných obyvateľov zostáva len možnosť prinášať do mesta morálnu odolnosť.

Existujú aj osobné nedostatky, ktoré sme sa v priebehu storočí naučili premieňať na spoločné bohatstvo, no postupne sa vracajú do kráľovstva samotárskej neviditeľnej núdze.

Pozrime sa na modlitbu. Modlitba sa rodí predovšetkým z určitej potreby, z ľudskej skúsenosti s vlastnou biedou, nedokonalosťou, z hlbokej intuície, že sme väčší ako naše telesné obmedzenia či vesmír. Náboženstvám a vieram sa podarilo transformovať tieto individuálne potreby do spoločných liturgii, cirkví, chrámov, do pútí a procesií, ktoré boli (takmer) vždy ušľachtilými formami spoločenstva dobiehajúceho k Spoločnému dobromu. Vychádzali sme z domovov, začínali cestu spolu s ostatnými spoločníkmi a spolu sme uznávali svoju úbohosť a potrebu o niečo žobrovať. Začínali sme sa modliť a premieňať tieto naše nedostatky na bohatstvo. Dá sa (a aj sa treba) modliť v skrytosti svojej izbičky, ak sa však dokážeme modliť spoločne a jeden pred druhým prejaviť svoju túžbu po vnímaní večnosti, spo-

ločná úbohosť sa stane pre celé mesto verejným bohatstvom. Aj ten, kto neverí (alebo už neverí), že za tými modlitbami sa nachádza isté Ty (osoba), ktoré ich prijíma, vie, že prítomnosť komunit, ktoré sa dokážu spoločne modliť, patrí medzi tie vlastnosti mesta, ktoré zväčšujú jeho slobodu. Dnes naďalej cítime túto ľudskú úbohosť, no nevieme už nájsť alebo rozpoznať miesta, kde by sme ju spoločne slávil, a ani spoločníkov, aby sme sa o ňu podelili. Strácame schopnosť chodiť na púte, lebo nám chýbajú ciele, a preto nám chýbajú aj cesty, a tie, čo sú, zas nevidíme. A tak sa tieto nedostatky nedostanú spod pokrievky a nestanú sa obohatením.

Nedostatky, skryté a rozdeľujúce problémy predstavujú vždy individuálne aj komunitné zlyhania, nie vždy si to však uvedomujeme. Keď napríklad v niektorej komunite nevidieť viac problémy a nedostatky, musíme sa zakaždým pýtať samých seba, či sme o toľko dokonalejší, alebo jednoducho nedostatky a potreby už nedokážu vystrčiť hlavu spod pokrievky kvôli našim prekážkam, či už architektonickým, občianskym alebo morálnym. Nejedno zmenšovanie nedostatku je teda len prejavom

krízy a komunitného nedostatku.

Toto je všeobecný paradox, stáva sa však smerodajným, keď máme do činenia s duchovnými alebo ideálovými spoločenstvami. Tu sa v najlepších a najživších obdobiach ľudia neostýchajú darovať schopnosti a svoje bohatstvo spolu aj so svojimi „negatívami“ a nedostatkami. Keď však komunity a ich duch ochabujú, zmenšujú sa spolu s darovanými hodnotami aj žiadosti o pomoc. Často si to ani neuvedomíme, alebo si myslíme, že úbytok potrieb je plodom rastu spoločenstva dobiehajúceho k blahobytu. Obrodzenie komunity nastane, keď sa jej členovia opäť začnú navzájom obdarovávať vecami spolu s ich mnohorakými potrebami, nedostatkom a bolesťami.

Existuje tiež jeden zvláštny druh komunitných nedostatkov a problémov, ktoré sa stávajú obohatením, ak vyplávajú na povrch. Ideálovo-charizmatická komunita po svojom založení prežije a prekoná krízu prechodu od prvej generácie k nasledujúcim, len ak bude schopná nechať vyplávať na povrch nedorozumenia, kritiku, rôznorodosť interpretácií, vízií, chápania „charizmy“ a zakladateľov. Toto všetko však býva zvyčajne považované za formu nedo-

statkov a problémov, takže sa nedostanu na povrch. Morálne zdravie takýchto komunít sa potom v skutočnosti meria podľa množstva hlasov, ktoré sa dokážu prejavíť a zaznejú v súzvuku vrátane tých, čo sa javia ako disharmónické, no v skutočnosti sú len odlišné alebo nové.

Cirkev žije ešte aj po dvoch tisícročiach preto, lebo predovšetkým v prvých storočiach bola živá a očisťovaná množstvom teologických a duchovných chariziem, ktoré boli jedna od druhej veľmi odlišné a niekedy navzájom rozporné, no ako celok sa podieľali na vzniku jediného monolitického učenia. Poslúžili jej dokonca aj jej herézy, pretože pri obrane pred nimi musela vycibriť a očistiť vlastnú *kerygmu* (hlásanie evanjelia), bola nútená vyvinúť nové protilátky, ktoré ju ochránili pred vírusom ideológie vlastnej viery. V každej živej komunite, ktorá rastie a pretrváva po generácie, je nutnou a neodmysliteľnou podmienkou na prežitie príchod ľudí, či zvnútra alebo zvonku, ktorí sú nositeľmi naliehavých a tvorivých inovácií, zodpovední ich však nutne vnímajú ako problémy. Nie všetky podnety sú pre komunity vhodné, nie všetky problémy sú obohatením. Niektoré sa rodia z narcizmu a keby sa rozvíjali, viedli by jednoducho k rozkladu spoločenstva, hnutia alebo organizácie. Osudovo dôležitým faktom však zostáva, že nie je možné *rozpoznať* podstatu inovatívneho podnetu vo fáze, keď sa rodí, keď sa objaví a začína sa formulovať. Jediný spôsob, ako vytriediť tieto „sekundárne“ (následné) charizmy, je nechať ich rásť, každej dať možnosť kvitnúť. Tie „dobré“ charizmy sa samy postarajú o tie „zlé“.

Pôvodná charizma má svoju vnútornú silu, a ak sa rozvíja správne, produkuje prirodzene aj svoje protilátky. Ak by inovatívne osoby boli blokované, pretože sú vnímané ako ohrozenie a nedostatok, alebo, ešte horšie, ak sa vedenie komunity zameriava na to – a umele k tomu vedie –, aby na povrch prišli len podnety, ktoré sú označené ako

dobré, také spoločenstvá nebudú zdravé a často odumrú.

Na jedného dobrého proroka treba desať „falošných“. Ak chce mať nejaké spoločenstvo istotu, že rodí len dobrých prorokov, bude produkovať len zlých. Na duchovnom poli nebude prinášať úrodu len dobré obilie. Čím je nejaké spoločenstvo duchovne živšie, tým širšie je spektrum kritik, námietok, protestov, toto všetko však ani zďaleka nie sú nedostatky, to všetko je obohatením. Niekedy osoby, ktoré spočiatku naozaj vyzerali ako najproblematickejšie a nebezpečné, sa rastom a dozrievaním prejavajú ako vzácné žriedla; a iné, ktoré v prvej fáze pôsobili ako veľmi prístupné, sa svojou úslužnosťou nakoniec stanú skutočnými vredmi na tele spoločenstva, a keby ich nasledovalo, skončí ako neplodné a neschopné pritiahnúť nových členov.

Najmä v obdobiach bezprostredne po prvom založení spoločenstva či hnutia ich zodpovední nie sú tými najvhodnejšími osobami na rozlíšenie dobrých reformátorov od schizmatikov a heretikov. Ak to robia, nemôžu vybrať iné ako nesprávne osoby, budú totiž príliš podobné tým, ktorí ten výber robia. Ak v ideálovej oblasti na rozdiel od podnikov a firiem vykonávajú výber zajtrajších elít dnešni „vlastníci“, je veľmi problematické, aby z toho vzišli skutoční reformátori, ktorí sú jedinou nádejou na udržanie pôvodného ducha ideálu pri živote. Títo esenciálni reformátori zvyčajne prichádzajú cez povolanie, na priamy vnútorný hlas: a niekedy ako dávny prenasledovateľ Pavol z Tarzu. Aj tu sú však „architektonické prekážky“, ktoré bránia odlišnostiam vyplávať na povrch. Takmer vždy ich v minulosti budovali preto, aby mali rýchle cesty a veľké paláce, aj keď mesto a jeho život boli celkom iné. Záchrana a zachrániť sa, to vyžaduje odvahu a energiu búrať bariéry, upraviť cesty, semaforey a chodníky. Práve svieži vzduch námestí a záhrad sa postará o našu liečbu a záchranu.

Uverejnené v *Avvenire*,
20. 3. 2016

Luigino Bruni

Profesor politickej ekonómie na Univerzite Lumsa v Ríme a prispievateľ do talianskych novín *Avvenire*. Patrí medzi obnovovateľov talianskej tradície v občianskej ekonomike a je koordinátorom projektu *Ekonomika spoločenstva*. Prednáša ekonomiku a etiku na Univerzitnom Inštitúte *Sophia* v Loppiane (Florenca).

Buďte prví, ktorí poviete pravdu o sexualite svojim deťom

*Predbehnite
„informovaných“
rovesníkov či
internet. Majte vy
v rukách, čo sa
vaše deti o tejto
tému dozvedia.*

Vydajte sa so svojimi deťmi v rodine na cestu objavovania emócií, vzťahov a sexuality pre deti od štyroch do siedmich rokov. Ukážte deťom, že sexuálna výchova nie je ničím tajným, ale príležitosťou vyjadriť svoju jedinečnú osobnosť v emóciách, vzťahoch a širších súvislostiach.

Nebojte sa, nezostanete v tom ako rodičia sami. Kniha je jedinečná tým, že **obsahuje aj samostatnú príručku pre rodičov**, o ktorú sa môžete oprieť.

Autori sú uznávaní psychológovia. Ezio Aceti je autorom množstva publikácií o výchove a vzťahoch. Stefania Caglianiová je odborníčka na predškolské vzdelávanie.

10 €

vychádza
v októbri

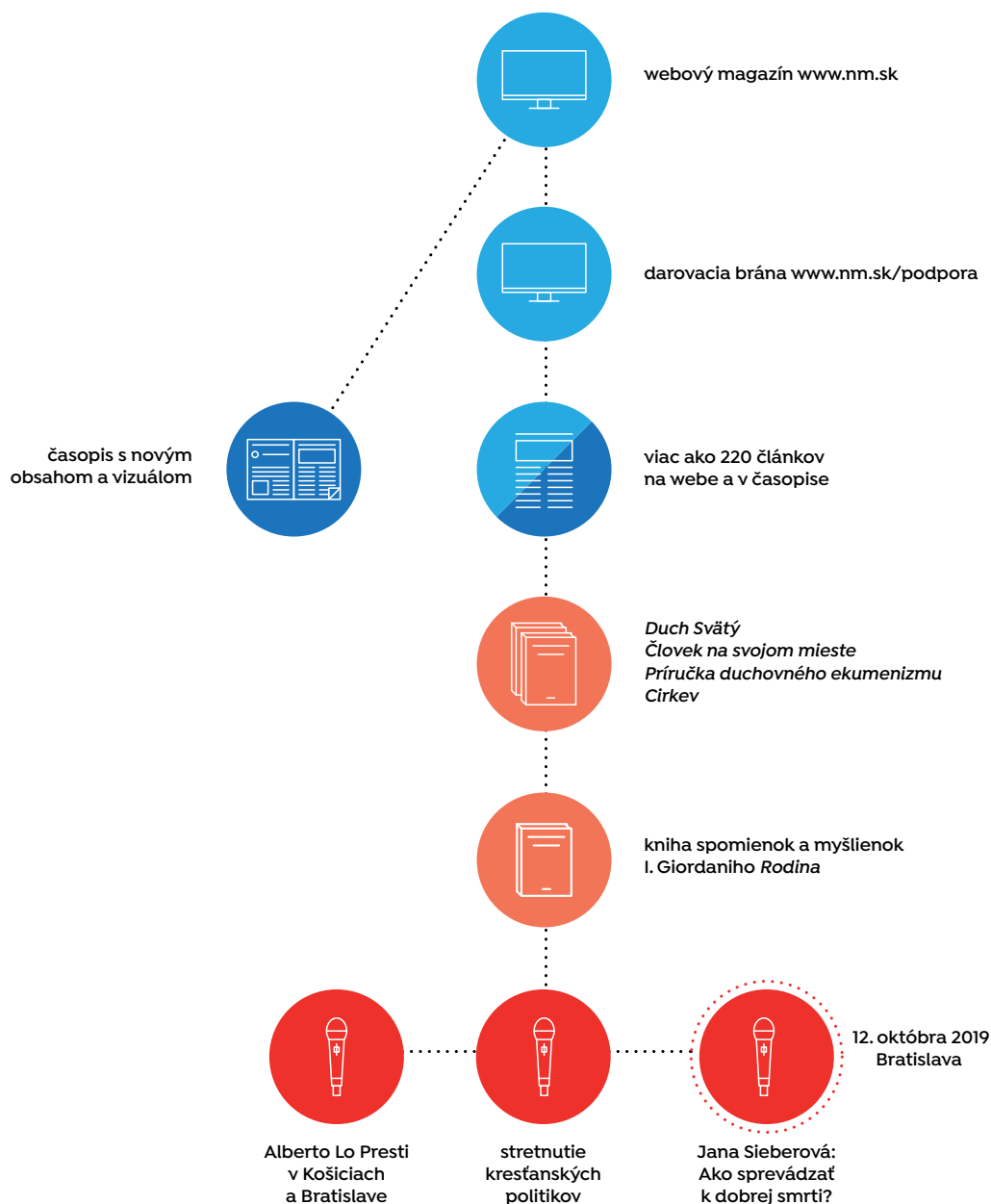

vydavateľstvo
nové mesto

www.nm.sk/obchod

Ďakujeme za podporu

Mediálny dom Nové mesto oslavuje prvé narodeniny!

Spolu tvoríme Nové mesto! Pošlite nám podnety, ktoré by ste radi na stránkach Nového mesta našli. Tešíme sa na vaše správy na medialnydom@nm.sk. Ďakujeme!